

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felölös szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:
Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Felelet.

Budapest, szeptember 12.

(v.) Le vagyok leplezve. A nagybirtokosság kitartott újságában ma azt írják felőlem, hogy „leeresztetel sisakrostélylyal“ küzdök, mikor cikkelyeim elé a szokásos (v.) jegyet biggyesztem, de ők ezennel közölszik, hogy az a (v.) senki más, mint Vészi József. Hát le vagyok leplezve, ugy-e bár, tisztelt publikum? Többé nem bujkálhatok. Leeresztett sisakrostélyom mögé nem rejthetem többé ábrázatomat. Ezentul ha a (v.) jegy alatt írok, rögvest tudni fogja a közönség, hogy az én vagyok. S akkor helyt is kell majd állanom minden szavamért, amit leirtam, ami ugyancsak kényelmetlen dolog lehet. Anyira kényelmetlen, hogy például az a fickó is, aki a (v.) jegyet az én leeresztett sisakrostélyomnak mondja, se a nevét, se a jegyét nem rakta oda e bamba denúnciaciója elé. Ugyan ki hiszi el azt neki, hogy én bujkálok, hogy én settenkedem, hogy szavaimnak és meggyőződéseimnek nem adom nyíltan a gazdját? Ki hiszi el neki, hogy *el akarok rejtőzni*, amikor olyan jegy alatt írok, amelyet sok esztendő óta az egész ország az én szellemi portékám ismertető jelül és védjegyül ismer?

Van aztán a *Hazánk*nak egy másik megdönthetetlen ellenérve ama kritikám ellen, amelylyel az agrárköpenyegbe burkolózó latifundiumos önzést illeltem. Kimondja rólam ugyanis egész kerekén, hogy *számár* vagyok. De ne tessék azt hinni, hogy ezt talán valamelyes körülírással jelzi. Ó nem. Magyarul és magyarul, se himezve, se hámozva odaköpi, hogy én „egy számár fejével gondolkodom“. Ez a hang kétségtelenül új a mi közéletünk vitaközösságaiban. Ugy látszik, hogy újságjukat azok a nagyurak a kanászukkal íratják. Vajjon újságírókkal legeltetik-e hát csordáit?

kat? Ez különben nem tartozik reám. Reám az tartozik, hogy engem im' számárnak mondanak. Ezt a felőlem való bájos ítéletet nyugodtan bocsátom a nagyközönség ítélete alá. Ha a publikum helybenhagyja, én szívesen vállalom a nekem szánt minősítést. Nekünk számárnak a nyájak körül nagyon becses szerepünk vagyunk. Kolomp lóg a nyakunkon s amikor sötét van, e kolomp hangjával vezetjük mi a ránk bízott nyájat a fészter alá, amely védelmet nyújt zivatark és ragadozó vadak ellen. A becsületes magyar nép a mi nyájunk. Az agrár reakció csinálja mesterségesen a politikai sötétséget. Ó én kolompom, csak kongj egyre fáradhatatlanul, hogy el ne tévedjenek követőid. Ó én nyájam, csak kocogj bizva utánam a fészter felé. Akik a sötétséget csinálják, küldenek azok zivatark is. Ők a mindig falánk farkasok cimborái. Én magyar népem, inkább a te becsületes és hűséges számaraid kolompjára hallgass, mint a farkasok cimboráinak csabító szavára.

Számárhoz illően hadd tanuljak hát attól, aki a gróf Károlyi Sándorék nevében és megbízásából e finom hangon tárgyalja a közkérdéseket. Az első lecke, amelyet kapok, az *önzésről* szol. Természettudományi osztályozóm elmagyarázza nekem okosan, hogy az önzés micsoda. Az önzés — ugymond — „az erős telhetlenség“; egy-két sorral lejjebb pedig megint másnak mondja az önzést: „erőnek, amelylyel másik, hasonló erőt kell szembeállítani“. Számár létemre már most nem tudok e kétféle definíció elmagyarázni. Ha valahol belebotolom egy erőbe, amelylyel szemközt valamely más odaállított erő működik, tartozom-e én azt minden habozás nélkül önzésnek tekinteni? Ha igen, teringettét, akkor pocskéká lett a fizika s helyette az iskolákban ezentul *önzés-tant* kell a nebulóknak magolniok. Ha meg az önzést az erős telhetlenségének veszem, akkor még jobban meg vagyok zavarodva.

Ha azt mondanák, hogy az önzés egyszerűen telhetlenséget jelent, zavarom kisebb lenne. Mert akkor csak ki kellene cserélnem két egymástól idegen fogalmat. Telhetlenségen ugyanis a magyar ember eddig az élvezésben a rendes mértéken túlhaladást értette. Nemcsak a szerzésben lehet valaki telhetetlen, hanem az adás gyönyörűségében is. Az agrár tanítás szerint önzőnek kell tehát mondanom azt is, aki nem tud betelni az *adás* gyönyörűségével. De van tud egy jegy, amely éppenséggel meggabalyít. Ez a jegy: az *erős* jelző. Mért csak az *erősnek* telhetlensége jelenti az önzést, mért nem a *gyengé* is? Hát a telhetlenséget az erősnél véteknak, mindenki másnál pedig érénynek kell tekinteni? S aztán kit fogadjak el erősnak, kit gyengének? Gróf Károlyi Sándor például megveregeti a vállát az ő földetlen zseléjének s azt mondja: „gyere, védekezzünk együtt, mert mi gyengék vagyunk“. Tartozom-e én e szerény kijelentése alapján az ő telhetlenségét érénynek tekinteni, vagy pedig minősíthetem-e azt társadalomellenes véteknak is? E kérdéseket nyilván azért vetem fel, mert számár vagyok. A nagyurak kanászai talán lesznek kegyesek e kétségeimet eloszlatni.

Hogy a parasztság tömegeinek szenvedélyes földéhségét én ráusztom a nagybirtokra: ezt a képtelen vádat újból kell ma hallanom. A közönség a tanum, hogy e vádnak az édesanyja egy perfid hazugság. Nem azt mondom én, hogy a parasztság vegye el a latifundiumokat, hanem azt, hogy az a demagóg izgatás, amelyet a szélső agrarizmus véghez visz, egyenesen kitanítja a parasztságot tömegeit arra, hogy forradalmi eszközökhöz nyuljanak. Belátják még azok a nagyurak, hogy helyesen jósoltam. De ha meg nem állnak idejekorán végzetes utjukon, *későn* fogják belátni. Ők ráusztják ma a tömeg

TÁRCA

Egy ázsiai despotához.

— Aki naplóírással foglalkozik. —

Pallossal irt ósöd keze.
Naplót vezetsz és adsz ki Te!
Nyelved csinos. Irályod tiszta.
Úgy írsz, akár egy zsurnaliszta!

Hányszor tapos lángész sarat!
Ehezve, fázva lenn marad.
Trónról fakadt köznapiság
Dicsőség s hír polcára hág.

Ha szellemed még oly lapos:
Elméd remek, könyved kapós.
A mézes száju esőcselék
Hajlong, nevet, bókól feléd!

No csak tovább! Bár szemtelen
Dicséretet kapsz szüntelen:
Inkább a könyv és cifra bók,
Mint vértélet és bakók.

Csak írj!... Jöhet még durva kor,
Mely minden bálványt eltípor,
S több ingyen-élőt nem szível.
Majd nektek is dolgozni kell!

Ha nem lehetsz többé király,
Hasznodra lesz a jó irály.
Megirhatod gonosz, setét
Dinasztiád történetét!

Ábrányi Emil.

Könynek a szeparéban.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Gergely István.

SZEREPLŐK:

Péter, a báró.
Pál, az újságíró.
Tera) ballerínák
Malvin)
A pincér.

— Színhely: egy szeparé. Idő: féltizenegykor éjjel. —

Péter (örájára nézve): Hallatlan, féltizenegy és a leányok még nincsenek itt... Ötven lépés innét az Operaház.

Pál: Tera eléggé jókor fogja megtudni, hogy özvegy lett. Az ember mindig eléggé korán érkezik meg a nyomorúsághoz.

Péter: Nem kaptak valami új telegrammot a redakcióba?

Pál: Ugyanazt, amit a kaszinó.

Péter: Szegény Gyula! Különböznék is azok közé az emberek közé tartozott, akik csak azért születnek, hogy ürügyet találjanak az öngyilkosságra. Tegnap este még itt ült. (Kiveszi az óráját.) Az ember itt éhen hal.

Pál: Kíváncsi vagyok, hogyan fogadja Tera a gáyszírt. Azt hiszem, szerette ám egy kicsit...

Péter: Csak nem akar erről az intim dologról írni?

Pál: Milyen rossz olvasóközönség ön, ha azt hiszi, hogy ilyesmi belekerülhet az újságba. Talán nincs is olvasóközönség más, mint az újságíró. A többi magamat keresi a lapban. On sportot olvas, Tera meg Malvin színházrovatot, a politikai vezércikket meg országgyűlést és így tovább.

Péter (oda se hallgatva): Ezek a lányok alig-hanem előbb azt a tenoristát kísérik haza. (Csenget.)

A pincér (kitárja az ajtót és künn marad): Méltóztassék!

Tera és Malvin (fáradtan és grácia nélkül): Csakhogy itt vagyunk, — jó estét...

Péter: Kissé lassan kísérték haza a tenorista urat.

Tera: Már megint ezzel a számarssággal boszszantanak. Mirevaló ez? A Gyula már el is hiszi... Hol a Gyula?

(Némi szünet.)

Péter: Később jön. (Pálhoz hallgatva): Előbb vacsorázzunk! (Hangosan): Miért jöttök ilyen későn?

Malvin: Ugyan, kérlek, mit tegyek, ha ilyen számár operákat adnak.

Pál: Mi ment ma?

Malvin: Tudom is én. Az ember elején apród és a végén apród és negyednyolctól negyedtizenegyre semmi dolga sincsen.

Pál: Mégis, mi ment?

Malvin: Tera, mi ment ma?

Tera (némi gondolkodás után): Tannhäuser. Malvin (gépnesen): Az a buta Tannhäuser. —Együnk már.

Tera: Igen, együnk, ne várjunk Gyulára. (Leülnek. Péter a pincérről rendel.)

szenvedélyeit a boltosra. No azzal ugyan hamar fognak végezni. De ha kipusztult a szatóc a faluból, még mindig ott marad a tömeg s a benne felgyújtott szenvedély — és az uraság kastélya. Az idézett és elhatalmasodott szellemek viharos zenebonáját hogyan és mivel akarják majd akkor lecsillapítani? A felgerjesztett étvágynak mivel akarják majd akkor kielégíteni? S ha jól beleplántálták a földéhség görceibe vonagló parasztságba a gyengék szervezkedésének nüzusát, hiszik-e, hogy a szatóc kiütése után a lobogó indulatok nem fognak felhajkurászni egyéb erőket, még erősebbeket? Nem én keltem a szenvedélyeket, nem nekem kell hát őket majd kielégítenem. S ha a *Hasznok* azt kívánja nekem Cícesbeiszer Menachem módjára, hogy annak idején ott legyek én, ha majd e szenvedélyek a maguk kielégítését követelik, akkor én nyugodtan felelhetem, hogy én igenis ott leszek. Ott leszek káröröm nélkül, bárha beteljesült az én, most perfidül megdenuciált jóslatom; ott leszek a magyarságot fenyegető veszély láttára sajtó szívével. És ott leszek a viharzó tömegek indulatait megkérlelő esdeklő szavammal. Én ott leszek. De vajon ott lesznek-e azok, akik most belődítják a tömegeket abba a végzetes irányba, olyformán számítgatván, hogy másokat dobván oda zsákmányul, ők maguk megmenekedhetnek? Ott lesznek-e azok, akikől számon kérheti majd az igazi gazdatársadalom, hogy mért vetették könnyelmű kézzel azt a szelet, amely miatt most viharrá kell aratnia? Ott lesznek-e azok, akik a sanyargó tömegek figyelmét a maguk telhetetlenségéről eltérlelendők, a mások kisebbfajtaú kártékony önzésére uszították a nép haragját?

De a *Hasznok* nemcsak oktat, hanem tagad is. Tagadja, hogy gróf Károlyi Sándor a középbirtokot erkölcsileg lenyaktilozta s ennek politikai hagyatékát a parasztságunk utalta ki. Hát nézzük csak, mit mondott e tárgyról gróf Károlyi Sándor? Szórulesszóra mondta ezeket:

— A középosztály többé kellőképp fel nem ismeri társadalmi feladatát.

— A mai középosztály az önérdék szűkebb korlátai közül többé ki nem lép s a közélettel többé áll törődik.

Az agrár vezér szószerint ezeket mondta a kiscgazdák pozsonyi gyülekezetében. Így jegyezték fel szavait a gyorsírók. S így hozta a nyilvánosság elé e szavakat maga a *Hasznok*. És most azt a kérdést intézzük minden tisztességes magyar emberhez, nem jelenti-e a gróf e nyilatkozata a középosztálynak erkölcsi és politikai kivégzését? S az a

további kijelentése a grófnak, hogy ezt a középosztályt a frigrre lépett kiscgazdák társadalmának kell majd pótolnia, jelenthet-e a világon bármi egyebet, mint a középosztály hagyatékának a parasztság javára való kiutalását? Itt hiába gorombáskodik a latifundiumok irodalmi kanászsa. Az ő vezérének e világs szavai nem tűrnek semmiféle elcsúszást, semmiféle helyremagyarázást. A közvélemény színe előtt ezennel szembesítjük az agrárizmust elismert vezérének letagadhatatlan szavaival. Is igenis kimondjuk újra, hogy Pozsonyban a latifundium kiszolgáltatta a középbirtokot a parasztság étvágynak. Ezt a faktumot lejjebb kellett szegoznünk. A többi nem a mi dolgunk. Hanem dolga az eddig eszközül felhasználott, félrevezetett középbirtokos-osztálynak.

Többet nem veszdözünk a neveletlen és tudatlan iródeák sületlenségeivel. De gazdának a csalafintaságait ezentul sem fogjuk kimélni. Kiirathatják felőlünk megint, hogy szamarak vagyunk. Kiirathatják akár azt is, hogy ezüstkanalakat loptunk. A mi igazmondásunk nem fog meghátrálni az ilyen ocsmánykodó terrorizmus elől.

BELFÖLD

Az első minisztertanács. Széll Kálmán miniszterelnök Rátótól holnap reggel Budapestre érkezik, hogy elnököljön a nyári szünet után tartandó első minisztertanácson. E minisztertanács, mintbogy rendkívül sok teendője lesz, ezutal nem délután öt órákor fog kezdődni, mint rendes körülmények között, hanem már reggel tíz órákor s valószínűleg egész estig fog tartani.

„A precíz feltételek.” A félhivatalos *Magyar Nemzet* ma esti számában szószerint leközli a *Hasznok* tegnapi kihozásáról írott sorainkat s a maga részéről a következő megjegyzéseket fűzi fejtegetéseinkhez:

Alig egy pár hete volt alkalmunk foglalkozni azzal a sajtóságság eszjárással, melyet a *Hasznok* olykor-olykor produkálni szokott, a szabadelvűpartí agráriusok álláspontját fejtegetvén. Amidőn legutóbb ekképpen foglalkoztunk t. lapírszunkkal, ez kénytelen és kötele volt kijelenteni, hogy sajtóságság eszjárásának ama produktuma egészen egyéni képezi, amely mögött nem szabad keresni senkit, tehát találni sem lehet szabadelvűpartí agrárius képviselőket. Azt hittük, hogy ezzel el a helyzet tisztázva is van. Amde tegnap ismét nekirugaszodik a *Hasznok* a „precíz feltételeknek” s mi, minthogy nem akarunk ismétlésekbe boosátkozni, egyszerűen hivatkozunk mult-

kori feleletünkre s kiadjuk, mert helyeseljük és magunkévá tesszük a Budapesti Naplónak a *Hasznok* tegnapi cikkére szóló megjegyzéseit.

Leközli sorainkat a *Hasznok* is. De ah milyen mások az ő glosszái! A *Hasznok* most is hamisít, de ezutal kevés kár esik a közjóban, mert csak önmagát hamisítja. Míg tegnap precíz feltételekről beszélt, melyeknek teljesítésével Széll Kálmán állítólag adós maradt, ma már úgy módosítja gyanúsítását, hogy az agráriusok a szabadelvűpartba lépésük alkalmával precizizozták nézetüket. Tegnapról mára tehát nézetekké degradálódtak a feltételek. Mit jelent ez? Jelenti azt, hogy a *Hasznok* perfid módon be akarta csempészni a köztudatba azt a vakmerő gyanúsítást, mintha Széll Kálmán paklizott volna az agráriusokkal és titkos feltételekben állapodott volna meg velük. Mikor azonban legilletékesebb helyről vett értesülésünk alapján körmére koppintottunk, akkor meghamisította önmagát s már nem emleget precíz feltételeket, csak arról beszél, hogy az agráriusok precizizozták nézetüket. Ez az egyik hamisítás. De van másik is. Ma a *Hasznok* áttereli az ügyet gróf Desseffy Aurélna, aki mint az Omge elnöke, szerinte jogosan beszélt Pozsonyban az agráriusok sarkalatos kívánságairól. Hát ki vitatta? Ki beszélt gróf Desseffy Aurélról? Mi arról beszéltünk, amit a *Hasznok* írt. Erről van szó. A *Hasznok* mondott tudva valótlan. A *Hasznok* akart egy perfid gyanúsítást a köztudatba csempészni. Ezt forrasztottuk a torkára. Ha pedig ezek után a *Hasznok* azt mondja, hogy ez legutóbbi terrorizálása a szólásszabadságnak, akkor gyógykezeltesse magát. Mikor valaki ma meghamisítja önmagát, mert tegnap hazudott: akkor ne emlegessen terrorizmust. Nem az igazságot akarják torkára forrasztani, hanem a hazugságot. Az pedig nem terrorizmus, hanem köteleesség.

„Egy beszéd, melyről nem hallottunk.” A pozsonyi kongresszus vezetésében érdekeltektől vártunk feleletet arra a kérdésre, hogy miért káldott el a kongresszusi tudósításokból Jesszensky Ignác beszéde? Akikhez a kérdést intéztük: halgatnak. Válaszol ellenben egy hozzánk beküldött hosszabb nyilatkozattal Forrai Soma, aki Pozsonyban a gyorsírói munkát vállalta. Azt mondja, hogy ő Jesszensky beszédét is leszenografálta s az meg fog jelenni a gazdakongresszus kiadványában. Közöjünk szépen, nem erre voltunk mi kíváncsiak. Minket az érdekel, hogy mikor a kongresszus az agráriusokkal szemben is hangzottak vélemények, azok mért sikkadtak el a fővárosba küldött tudósításokból? Erre a választ nem adhatja meg a gyorsíró, aki teljesítette kötelességét, hanem csak az a faktor, amelyik jónak látta az egész beszédet elrejtani a közvélemény előtt. Ha még sztenogram is volt a beszédéről: mért veszett nyoma? Ez a kérdés.

Szerb jegyzék Zágráb miatt. Belgrádból táviratozzák: A szerb kormány panaszt emelt bécsi követe utján a bécsi külügyi hivatalnál azokért a sértő nyilatkozatokért, melyeket a zágrábi utcai tüntetések alkalmával Sándor király ellen

Malvin: Hát ez az ujságíró hogyan mer idejönni?

Tera: Igazis. Haragszom magára. Gyüölöm.

Pál: En meg szeretem.

Tera (nagyon ostobán): Miért?

Pál: Hát maga mért gyüöl emgem?

Tera: Mert sohasem ir rólunk.

Malvin: Bizony. Mindig csak Balogh Szidi, Schmidék Gizi, meg Gaszner Boriska, meg ezek, persze... Bennünket sohasé tesznek ki az ujságban.

Pál: Gyerekek, esacsiságot beszéltek. Mit írjak rólatok?

Tera: Akármít, de igazán (kissé rimánkodva) egyszer kiserkeszthetne.

Pál: Csak nem irhatok egész kadrillokról?

Tera: Persze, Balogh Szidi, Gaszner Boriska, Schmidék Gizi jöhet az ujságban, — még az areképét is kiadta, — emlékszem, tán nem igaz? Még az Erkel Ferenc szobra is megjelent! Az is csak Operaház. Mi mért nem?

Malvin: Péter, kérem, szóljon maga neki, hogy szerkeszsen ki bennünket.

Péter (nagyot vágva a haból): Kérem, írja meg ezekről a hölgyekről, hogy nem hagyják az embert enni...

Tera (esámszovva): Hol a Gyula?

Péter: Majd jön. Most egyik.

Malvin (valószínűleg illemérzékkel): Tera, ne dugd a szádba a kést.

Tera: Ne szemtelenkedjél. Nem tettem.

Malvin: Még most is benne van. Ugy feleselsz, mintha házmaster lenne az apád.

Tera: Persze, a te apád talán minden dél előtt siketnéma a terézvárosi templom előtt, — azért nem feleselsz.

(Felugrik.)

Péter (rögtönzött kétségbeeséssel): Gyerekek,

üljetelek te szépen, szeressétek egymást, ne veszedjetelek. Ugyan, szerkesztő ur, hogyan maradhat ilyen nyugodtan, esitítsa őket...

Pál: De kérem, ez nekem tetszik. Folytassák!

Tera: Maga ne avatkozzék bele a mi dolgainkba. Majd a Malvinnal elvégezem.

Malvin: Igazis. Ne mulasson rajtunk.

(Ismét lecsúszulnak.)

Pál: Örvendek, hogy a hölgyek holttestem fölött kibékültek.

Tera: Na?

Malvin (hosszabb szünet után Péterhez): Ugye, bár, most ő megint kicsufolt bennünket?

Péter (felkiált): Ah!... Söt!...

Tera és Malvin (egyszerre): No azért!

Tera (egyszerre röhögni kezd): Hohohihuhuhurr...

Malvin: Mi lel?

Tera (még inkább nevet): Csak...?

Péter (fészkelődve): Miért nevet?

(Leteszi a kést meg villát.)

Tera (a dívánra veti magát és úgy nevet): Csak szabad nevetni.

Pál: Kedves nagysád, legalább mondja el!

(Általános meglepődés, fejcsóválás és kellemetlen érzés. A vacsora megszünt.)

Tera (miután végre valahára magához tért): Hát a Malvin elhiresztelte, hogy...

Malvin (vérvörös arccal odaugrik és egyszerűen befogja a Tera száját): Nem igaz, nem igaz, — hallgass! Rögtön elmelegyek, ha folytatod...

Add ide a kalapomat, Péter, — Pál segítsen...

Pál (odafozza a kalapot): Tessék...

Malvin (még mindig lefogva a vihogó Tera száját): Tízze fel a fejemre, látja, hogy nem tudok...

Tera (kibontakozik és a terem másik oldalára fut): Malvin elhiresztelte az Operaházban, hogy...

Malvin (ferde kalappal és dühösen): Megállj! (Kirohan a szeparéból.)

Péter: Végre beszélhet, — nos, mit?

Tera: Hát azt, hogy az ő Péter bárója lesz az intendáns. Hát azt láttátok volna, hogy mi történt ezután. Mint a futótűz terjedt el az Operaházban ez a hír, — és Malvin egyszerre úgy kezdtek tisztelni, mint valami királynét. Mindenki előre köszönt neki. Kezet csókoltak neki. Kurizáltak neki. Ki fog jönni a kadrillból. Szólótáncosnó lesz. Uj ruhákat kap. És mennyi új szerepet! Nailában, Coppéliában, Babatündérben. A próbákra nem kell előjőnie, sétálhat délelőtt a városban, elhíghatik, — no, hogyha ezt láttátok volna! De az még semmi! Néhányan, akik azelőtt rá se néztek, már protekciót is kértek tőle: szerepeket és gázsifőlemelést! Egy ifjú énekes azt mondta neki, hogy most ő az új pompadur... Mi az?

Pál: Pompadur...?

Tera: Egyszóval, örület! (Egyre nevetve.) Mert maga, Péter, lesz az új intendáns.

Péter (elhintetett haraggal): Hát a dolog nem igaz, — de mi van ezen olyan nagyon nevetni való? Nem lehetnék én intendáns?

Pál: Nálunk mindenkiből lehet intendáns. Különösen önből, báró ur.

Péter: No hát! Hol van az a bohó kis lány?

(Kimegy.)

Tera: (tapsolva.) Beadtam annak a komisz-nak. Ő kezdte az imént, — ugyebár?

Pál: Persze! (megcsókolja Terát.)

Tera: Jesszusom, jöhet a Gyula!

Pál (megrendülve): Nem hinném. (Leül.)

(Némi szünet.)

elkövettek. A károkat, melyeket szerb kereskedőknek Zágrábban okoztak, egy millió koronára becsülik.

Egyházmegyei közgyűlés. A pesti evangélikus református egyházmegye ma tartotta évi közgyűlését a református gimnázium nagytermében, gróf Teleky József és Mady Lajos esperes együttes elnöklése mellett. A közgyűlés az egyházmegyéhez tartozó minden egyes egyházak részéről képviseltette magát papjával, gondnokával. A közgyűlésen megjelent Darányi Ignác földmivélségi miniszter is.

A közgyűlés megnyitása és a tagok igazolása után egyházmegyei egyházi főjegyzővé megválasztották Benkő István rákospalotai lelkészt, egyházi tudósbíróvá pedig Petry Elek teológiai tanárt. Tudomásul vette a közgyűlés dr. Nagy Dezso egyházmegyei világi főjegyző lemondását. Helyének betöltéséről a presbitérium fog gondoskodni. Ezután Mady Lajos terjesztette elő az évi esperesi jelentését, melyben a legapróbb részletekig kitérjeszkedik az egyházmegye fejlődésére és hanyatlására betelő körülményekre. Darányi Ignác földmivélségi miniszter nagy meglepéssel konstataja az esperesi működés terén kifejtett lelkismeretes buzgólkodását Mady Lajosnak és indítványozza, hogy az egyházmegye azt az irányt, melyben az esperes működik, teljes bizalommal támogassa és a jelentést egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktassa. A közgyűlés a jelentést tudomásul véve, ez értelemben határozott. Az egyházmegyei számvizsgálói jelentésből kitűnik, hogy az egyházmegye múlt évi összes bevételére 378.934 koronát tett ki, 346.262 korona kiadással szemben, a tisztá hason 43.822 korona; az egyházmegye vagyona a mai napon 1.506.500 korona. A jelentés tudomásul vétele után az egyházkerületi képviselők választását ejtették meg. Képviselők lettek: Benkő István és Molnár Albert egyházi. Kontra Kálmán és Darányi Gyula világi képviselők. A számvizsgálók jelentése kapcsán tudomásul vette a közgyűlés Gönczy Benőnek, a szegény egyházak pénztárosának lemondását és helyébe megválasztották Arany Gusztáv péczeli lelkészt. Molnár Albert főtitkár lett az egyházmegye területéhez tartozó iskolák működéséről tett jelentést. Dobos Ferenc, Csülléry Lajos és Nagy Árpád lemondván iskolai-átviteli tisztikört, helyükbe Széles József főzsi, Jávor Nándor közdí lelkészt és Szabó Albert péczeli tanítót választotta meg a közgyűlés iskolai-átviteli. Szántó János esperes elhunytával megüresedett számszéki tagsági helyre Molnár Albert főtitkár választották meg. Haypál Benő előadó előterjesztésére elhatározta a közgyűlés, hogy felhívja az egyházmegyéket arra, hogy kerületükben társadalmi uton igyekezzenek előbbrevinni a felsőbb leányiskolák megvalósításának eszméjét. Felhívja továbbá az egyházkerületek figyelmét parochiális könyvtárak létesítésére.

A dunamelléki egyházkerület két évvel ezelőtt azt a felterjesztést intézte a konventhez, hogy hason oda, hogy a hazai egyetemeken protestáns-teológiai fakultás létesíttessék. A konvent a felterjesztést leküldte véleményezés végett a megyékhez és ma a pesti egyházmegye erre vonatkozólag a következő határozati javaslatot hozta:

Mondja ki a konvent, hogy kívánatosnak tartja, hogy a budapesti tud. egyetemen államoktatással egy teológiai fakultás állíttassék fel, az egyházi autonómia épségben tartása mellett; és pedig külön evangélikus

Péter és Malvin (visszatérnek és szó nélkül helyet foglalnak).

Pál (nagyon elfogulatlanul): Majd mind a kettejüket ki fogom szerkeszteni. (E megjegyzésre senki se reagál. Szünet.)

Tera (végre megtöri a csendet): Hol marad ma a Gyula?

Péter (elkomolyodva Fálhoz): Azt hiszem, végre mégis csak ...

Pál: Nem hinném, hogy Gyula még egyszer eljönne ...

Tera (rémülten felugrik): Hát igaz?

Péter: Mi?

Tera: Sürgönyözött ma nekem, nem látom többé, mert halálba megy. De nem hittem el.

Péter (nagyon szomorúan): Igaz, édes gyerekeim, vigasztalódjék ...

Tera (szokva összerokad): Azt hittem, hogy csak megönsül ... (Zokog. A többiek illetődötten hallgatnak.)

Malvin (Terához megy, átöleli, törli könnyeit): No ne sirj annyira ... szegény! (megszokja.) Jó ember volt, jól bánt veled, és az utcán se szegylet veled járni. Nem úgy, mint maga, Péter. Ne sirj. Mennyi havipénzt kaptál?

Tera (szokva): Száz forintot. De minden egyebet is. (Tovább sir.)

Péter: Most haza kísérjük, édes, — jöjjön! (Malvin és Péter gondos szeretettel felöltözteti. Malvin törli könnyeit, Tera szenvedő, mint valami engedelmessé gyermek.)

Pál: Kedves Tera, ha mostani körülményei közt bármikor szolgáltatásra lehetnél kármiben ...

Tera (megjuhászodva): Lássá, most már igazán kiadhatná arcképemet. Mert ez valódi tragédia ...

Pincér (átadja a számlát): Köszönöm ...

— Fügöny. —

és külön református fakultás; ha pedig ez nem volna lehetséges, a két felekezet számára együttesen, de nem „protestáns” néven, hanem így: „a két evangélikus egyház fakultása”. Egyidejűleg ezzel egy református internátus állíttassék fel.

Elhatározta a közgyűlés, hogy a zsinati előmunkálatok tárgyában december havában rendkívüli egyházmegyei közgyűlést hívnak egybe. A misszióbizottságot alakították meg ezután. Több jelentékeltebb pont letárgyalása után a közgyűlés véget ért.

A vitás tengerszem. Gráci jelentés szerint nagyon valószínű, hogy a vitás tengerszem ügyében választott bíróság egyezségi ítéletet fog hozni. Ma délelőtt kezdődött a bíróság zárt ülése, melyen a magyar képviselő beszélt. Lehet, hogy az ítéletet már holnap kibírdetik.

A sasvári királygyakorlatok.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Sasvár, szeptember 12.

Az éjszaka nagy záporos volt s még reggel is esett az eső s bár a hadgyakorlatokra így kedvezőtlen az idő, a király főhadiszállása előtt már korán reggel igen élénk volt az élet. A király a német trónörökösök háromnegyed hét órakor jelent meg a piacon, ahol akkor már a hadgyakorlat fővezetősége, a kíséret és az idegen attasék várakoztak. A király az attasékkal negyedóráig beszélgetett, azután az egész társaság nyugati irányban Kukló felé lovagolt, a két fél lovasságának összeállítását szemlélte. A király a Lunari nevű nyolcoszoros barna iszlévről angol paripát lovagolta, a német trónörökös lova pedig Pires tízéves felvérű pejkancsa volt.

A terület, amelyen a nagy hadgyakorlat le fog folyni, a Morva és Vág között terül el. A két fél szeptember 10-én foglalta el a hadgyakorlatok fővezetősége által kijelölt pontokat. Szeptember 11-én délelőtt megkezdődött az elleneskedés a jelek között. Dében tizenkét órakor ugyanis utnak indították a két sereg földterítési szolgálatra rendelt őreit és különítményeit, azok közül elküldötték már kisebb gyalogos csapatokat is, de a két hadsereg zöme csak ma reggel indult utnak. Az egymással szemben álló felek most már egyáltalában nem érintkeznek egymással, a földterítési és biztosítási szolgálatok pedig éppen úgy kezelik, mint a háborúban.

Sasvár, szeptember 12.

Az idő ma délelőtt jóra fordult és a hadgyakorlatok mai első napja a legkedvezőbb kiállítások közt folyt le. O felsege, aki reggel 7 órától délután 1 óráig folyton nyeregben ült, reggel 1/23 óra felé éppen idejében ért Kuklóra, hogy a két fél lovas hadosztályainak hatalmas összeállítását kezdettől mindaddig szemlélje, míg a keleti fél visszanyomuló hadosztályát az üldözés utolsó stádiumában hátrafelé szorították. O felsege a helyenként igen nehéz terep dacára az összes hadállásokhoz közel lovagolt, hogy az egyes csapatokat megszemlélhesse.

A lovassági attaknak izgalmas játékát nagyszámú közönség nézte; ezek között a környék arisztokráciájának hölgyei is, akik közül egyik-másik lovon ült.

Az egész gyakorlat folyamán a hegyes-dombos vidék ellenére csak kevés baleset történt. Érdekes látvány volt, amint egy uratlanná vált teher ló lovas-szadától lovas-szadzára vágatott és nem nyugodott, míg meg nem találta lovasát. Deris epizód történt a Kuklótól Sasvárra vezető uton. Ott Ottó főherceg győzelmese lovas hadosztályából egy ezred, a 15-ös számú dragonyos-ezred foglalt állást. Az ezred lovas-katonái leszálltak a lóról, épp úgy, amint a hadosztály zömének legénysége is, amely néhány száz lépsnyire az erdő szélén tanyázott. A 15-ösök annyira előglatták az utat, hogy József főherceg, aki *Klobucsar* altábornaggyal, azután *Féjváry* honvédelmi miniszterrel és számos előkelő tábornokkal, akik kocsin igyekeztek Sasvár felé, a moosaras mezőn kellett, hogy a lovasságot megkerüljék. Egyszerre csak kint jelzést hallani, fölle minden, micsoda jel ez? támadásra, vagy visszavonulásra szól-e? Nos hát semmiféle jel sem volt, hanem csak a békés postakürtöt fújta vígan a magyar királyi postakocsis, aki nem törődve az ut eltorlaszolásával, kocsiával a dragonyos-ezred kellő közepén áttörtetett. A dragonyosok meglepődve állottak félre és az élelmes kocsis, aki a postakürtjével ügyesen elhárította a meletakadályt, vígan haladt tovább.

Általános figyelem tárgya természetesen minden oldalról az ifjú német trónörökös, az osztrák-magyar hadsereg legfiatalabb zásfővezetése. Igazán dalaús huszár a fedelmű vendég. Elegáns lovas, aki emellett a mai napon elismerésre méltó szívósságot is

fejtett ki. Hat órát nyeregben ülni idősebb lovasnak sem osekélység. A trónörökösnek, a fellépésében való minden bizlossága mellett is szerény egyénisége mindenütt rokonszenvet kelt iránta. Egyenruháját a gyakorlati éregyesgedői jubileumi érem díszíti. Ez az első nagygyakorlat, amelyen résztvenni alkalma van és amint környezőben beszél, büszkeségének tartja, hogy ezt annak az uralkodónak közelében teheti, aki miut dédatjának, nagyatyjának és atyjának egyaránt szövetségstársra, atyai szeretettel környezi őt. Erdős kép az és ninos híján a történelmi zománok, amint az uralkodói tisztre hivatott ifju együtt lovagol a gyakorlati érege ősz fejedelmünkel; de emberleg is szép, a hadgyakorlati sátorban látni az ifju herceget, amint a kemény katonai szolgálat viharedette vitéz ősz tábornokai között pihen a nap fardalmait.

A német trónörökös ma délután meglátogatta József és Rainer főhercegeket és mint passionatus fényképezés egész délután felvételeket csinált a kastélyról és környékéről.

Az ideai hadgyakorlatokon részt vesz Windischgrätz Alfréd herceg volt osztrák miniszterelnök is, aki mint osztrák Landwehr-őrnagy a kíséret tagjai között szerepel.

Sasvár, szeptember 12.

O felsege a király az egész délután a kastélyban töltötte. *Frigyes Vilmos* német trónörökös két hadsegédével a parkban sétált. A trónörökös *József* és *Rainer* főhercegekben kívül *Krieghammer* hadügyminiszternél is látogatást tett, akik később a látogatást viszonozták. A trónörökös azután leadta névjegyet *Kramolin* Viktor főispánnál, *Szale* Lajos főszolgabírónál. A trónörökös névjegye egészen egyszerű kartonlap, rajta a következő szavak:

— Wilhelm, Kronprinz des Deutschen Reiches und Kronprinz von Preussen.

Holnap reggel 6 felsege és a német trónörökös 1/27 órakor *Péterajura* mennek, mert a holnapi gyakorlat folyamán összeállításra várható *Péterajura* és *Morvaár* között. A hadgyakorlat holnap előreláthatólag a késő délutáni órákban ér véget. *Vasárnap* reggel 8 órakor istentisztelet lesz, amelyen részt vesz a király is. A német trónörökös, aki evangélikus vallású, nem megy el a misére. A német trónörökös szívélyes, kedves modora és megjelenése mindenfelé kellemes feltűnést kelt, Otthonosan mozog, sétái közben szívesen fogadja az üdvözléseket.

Este 8 órakor a hadgyakorlati sátorban vacsora volt, amelyen ugyanazok a vendégek vettek részt, melyek az ebédnél, továbbá a most ideérkezett *Windischgrätz* Lajos herceg lovassági főelügyelő. A vacsora végén felolvasták a holnapi hadgyakorlatra vonatkozó dispoziciókat.

KÜLFÖLD

Német szociáldemokraták a husráguálás ellen. A hus megdrágulása napról-napra nagyobb kalamitássá válik a német birodalomban. Berlinben tegnap a *szociáldemokraták* egyszerre tizenhét helyen tartottak népgyűlést, melynek fő tárgya a husráguálás s ennek főoka a határzár volt. A közönségnek, főképp a nőknek érdeklődése őriási volt. Mind a tizenhét helyen elő határozatokat fogadtak el, melyek erőlesen tiltakoznak az ellen, hogy egy kis agrárius érdekszövetkezet javára a nagy néptömegek jogtalanul kizsákmányolják. Egyszermind követelik a *határzár megszüntetését*, természetesen megfelelő egészségügyi ellenőrzés mellett s tiltakoztak a marhavámmoknak az új vámtarifában tervezett fölemelése ellen.

A lakosság jalkiáltásaira az *agráriusok* egy röpirattal felelnek, melyet a német gazdák szövetsége adott ki és terjeszt. Ez a röpirat mesének mondja a husszükséget s azt állítja, hogy a német marhatenyésztés a lakosság számához képest aránytalanul növekedett s a legelkerülhetlenebb övönkéntedően kívül a behozatalt semmi sem akadályozza. Szerintük vágómárhaban sines hiány, s ezek ára nem igazságtalanul magas. Végül azt tanácsolják a mézárosoknak, hogy mindenütt, ahol „állítólag” husszükségről panaszokdnak, szövetkezeti vágóhidakat állítsanak föl.

Az olasz szocialisták programja. Az olasz szocialisták okosabbak, mint a német szocialisták, kik nagyobbára csak doktrínákon lovagolnak, s német kartársaikkal ellentétben, nem zárkóznak el semmi és senki elől, aki a proletárokon segíteni kész. Ha szükség, működnek egymaguk, de nem zárkóznak el a többi politikai pártoktól való együttműködéstől, sőt még a kormányparttól sem. De még a Vatikántól sem. Más szóval: az olasz szocialisták sokkal praktikusabb emberek, mint a németek, velük alkadni lehet s támogatásukat illő árért meg lehet szerezni. A prog-

rammjuk, melyet az imolai szocialista kongresszus fogadott el, a következő:

A szocializmus végső célja: az emberiségnek a kapitalizmus kizsákmányolási ellen való megvédelmezése, a kollektívizmus utján. A szabaduláshoz az lesz az útja, ha a proletárság osztályharcot vív a monopolisták és termelő-eszköztulajdonosok gazdasági és politikai szervezkedése ellen. Mivel minden reform, melynek az a célja, hogy a proletárságot gazdasági, politikai és erkölcsi tekintetben segítsen, egyszerűsíti a szocialis torradalmat is szolgálja: a kongresszus elismeri, hogy a főcél elérésére *többféle irányzattal* is lehet törekedni.

Löhning szereplése. *Löhning* volt poseni adóigazgató, akit akarata ellenére nyugdíjazták, kijelentette, hogy a legközelebbi képviselőválasztáson mint centropárti jelölt fog fellépni. A centrum valójában „zum Trutz“ fogja támogatni. *Löhninget* tudvalevőleg azért nyugdíjazták, mert egy őrmesternek a leányát vette feleségül.

A franciaországi forrongás.

Budapest, szeptember 12.

A Combes-kormányának az az elhatározása, hogy a kongregációkat megrendszabályozza, hatásában sokkal mélyebb, következményeiben sokkal nagyobb, mint azt előző gondolni lehetett volna. Akcióknak és reakcióknak hullámai csapnak össze; föltámadnak évszázados ellentétek; fölönulnatja összes haderejét a fölvilágosság és a sötétség; gyűlölettel eltelve állnak szemközt egyfelől a hagyományok, másfelől az emberi jogok védelői s a szellemi forrongás közepette ingadozik a katonai fegyverem s veszélyeztetve van a köztársaság.

Nagyérdökü folyamat ez, melynek vége és eredménye beláthatatlan, mert nem tudni, melyik párt kerülök föllül. Az egyház és támaszai: az arisztokraták elkéseregett védelemre szervezkednek, hogy vélt jogaikat megóvják, s az eddig elfoglalt befolyást megtartsák maguknak a szellem terén. Ha a jelent elvesztik, a jövőt igyekeznek biztosítani maguknak az által, hogy valamiképpen mégis csak gyakorolhassák befolyásukat a zsenge ifjuságra. Mint valami vezékiállást, úgy hangoztatják Franciaországért, hogy a katolikus vallás veszélyben van. S szorintük nagy veszélyben van akkor, ha az egyházi férfiak és apácák még zsenge korában meg nem kaparíthatják maguknak az ifjuság lelkét és meggyőződését. Franciaország arisztokratái megalapították az *aristokrata ligát*, s ennek főfeladata a katolikus vallás megvédése és a proskribált kongregációk támogatása lesz. A liga egyelőre csak a nyugati egyházme gyekkel fog foglalkozni, mert ezekben esik bele a fanatikus Bretagne és a még fanatikusabb Vendée, melyeknek lakosai mindenkor kész eszközei voltak az egyháznak és az arisztokratáknak. A liga katolikus magániskolákat fog fölállítani, amelyekben világiak fognak tanítani, azonkívül gondoskodni fog arról, hogy minden községben egy apáca telepedjék le, aki nem visel apácaruhát és a betegek ápolásával foglalkozik. A kormányban azonban — mint tegnapi lapunkban említettük — lesz gondja rá, hogy a katolikus magániskolában még akkor is ellenőrzést gyakoroljon az ifjuság nevelését illetőleg, ha a tanítók világiak.

Bizonyos, hogy ez a mozgalom nagy hullámokat fog venni, de az is bizonyos, hogy erős ellenáramlattal fog találkozni a szocialisták, radikálisok és szabadgondolkodók részéről, akik viszont nem akarják engedni azt, hogy az ifjuság, tehát Franciaország jövője, nem annyira az egyház, mint az őnz egyházi férfiak prédájává legyen. Amit Aullène város kezdeményezett, hogy t. i. a kormány a katolikus plébános helyett adjon nekik *protestáns lelkészt*, még csak kezdete az ellenmozgalomnak, de nagy dolog lehet belőle, ha oly lelkes férfiak az apostolai, mint *Trarieux* szenátor, az első emberi jogok védelmére alakult liga elnöke. Utóvégre a minden nyűg nélkül való szabad emberi meggyőződésnek is van annyi jogosultsága, mint a vallási meggyőződésnek.

A francia hazafiak mély aggodalommal szemlélhetik azt az elszomorító jelenséget, hogy ez a szellemi forrongás, ez a vallási torzalkodás megmetyélezi még a hadsereg fegyelmét is, mely jóformán egyetlen támasza a köztársaságnak, s ebből nagy baj lehet, zilálttá teheti a honvédelem egész intézményét, ha a kormány vas szigorral meg nem torolja a fegyverem ellen elkövetett vétségeket, sugallja bár azokat a legmélyebb vallási meggyőződésnek.

Míg a Combes-kormány van a hatalmon, e fölül aggodni nincs is ok. A tegnapi előtti minisztertanács megrendszabályozta Saint-Rémy alvezredet s a leg súlyosabb fegyelmi büntetést róta rá, amire csak jogosítva van a hadügyminiszter. Az alvezredet rendelkezési állapotba helyezték, ezentul csak kétötöd részét kapja a fizetésének, de teljesen alávete marad a katonai fegyveremnek. Ez azonban csak előzetes rendelkezés, s való-

színűleg követni fogja a katonai bíraskodás reformja.

A Combes-kormányra minden kongregacionista akciónál sokkal veszedelmesebb az *adóvételekről* való megjelent kimutatás, mely nagy deficitről szól. E kimutatás szerint júliusban 21 és augusztusban 24 millió frankkal kevesebb adó folyt be az államkincstárba, mint tavaly, úgy hogy az idei hiány a háztartásban már 180 millió frankra rug. Az ellenzéki pártok nagyon örülnek a hiánynak, amelynek fedezésére a kormány kénytelen lesz nagy kölcsönt felvenni. Pénzügyi körökben 1200 millió kölcsönről beszélnek, mely összegben a konvertálandó adósságok is beffoglaltatnak, mely kölcsön kamatainak törleszthetése végett a kormány új adójavaslatokkal készül a kamara elé lépni. Az ellenzéki pártok, különösen pedig a kongregacionális pártok fel akarják most használni a rossz pénzügyi eredményt a kormányának és pénzügyi politikájának megbuktatására és e végből az egyes pártok vezetői tárgyalásokat folytatnak, hogy még a kamara összehúlése előtt akcióba léphessenek és Combes eltávolításával a kormány élére *Rouvier* pénzügyminisztert juttassák.

Ugy hírlik, hogy *Bourgeois* a januári választásoknál nem fogja a kamarai elnökséget elvállalni.

Az adómegetyázók ligája, melyet *François Coppée* és *Edouard Drumont* szerveztek s melynek már több száz tagja van arisztokrata és klerikális körökben, már gyakorlatilag is megkezdte működését. *Castellan-Esperron* marquis, a dugzagad házaságáról ismeretes *Boni de Castellane* gróf atyja savignaci kastélyából a napokban nyílt levelet intézett *Berniquet*-hez, Gironde-megye prefektusához, melyben kijelentette, hogy a jelenlegi kormányval szemben joga van az adót megtagadni. *Berniquet* azzal válaszolt, hogy szerdán reggel egy huissiert küldött két tanuval a savignaci kastélyba, hogy foglaljanak. A huissier a törvényes formalitások betartásával a kastély pincéjében több horod bort foglalt le, melyeket el is fognak árvereztetni, ha *Castellane* marquis meg-nem gondolja magát.

HIREK

Sokrates az ügetőversenyről.

Polos: Sokrates! Sokrates! Jó napot...

Sokrates: Hohó, Polos, Herára mondom, meg sem ösmertelek.

Polos: Ugy megbarnult a nyáron át?

Sokrates: Dehogya! Hanem ez a panama-kalap. Egész új divatú s kissé fura az areod benne. Vajjon miért hívják panama-kalapnak?

Polos: Alighanem, mert a Panama-földszoroson készítik.

Sokrates: Rossz nyelvek azt is mondják, hogy azért, mert ez a kalap oly drága, hogy csak panama utján lehet hozzájutni.

Polos: Oh mester, nem jönnél velem az ügetőversenyre?

Sokrates: Hát az meg már micsoda?

Polos: Nálunk is volt Athenében, emlékezz csak vissza. Kocsiverseny!

Sokrates: Valóban olvastam róla a lapokban. Ugy-e bár most nincs löverseny, hát a fogadóközönség ügetőversenyre viheti a pénzt.

Polos: Félreértd, oh Sokrates ez intézményt. Ez is a lötenyésztés fejlesztésére való. Hiszen minden újság bőven foglalkozik vele.

Sokrates: Valóban. Az Urkoesisok Egyesülete maga adott ki róla tájékoztatást s nemde furcsa, hogy a hivatalos jelentésben ez olvasható: A szövetség versenyeit általában meglepő nagy számmal keresi föl a közönség, mert favoritok győzelmére is hat, sőt hétszeres pénzt fizet a totalizátor.

Polos: És mi ebben a rendkívüli?

Sokrates: Hogy mi? Barátom, Polos, az egész löverseny, az ügető-verseny s egész lötenyésztésünk programja benne van ebben a két sorban.

Polos: Bárhogy is megfontolom a dolgot, nem értem.

Sokrates: Pedig igen könnyű gondolkodásom végére járn.

Polos: Vezess s én követni igyekezek.

Sokrates: Miért járnak vajjon az emberek a lö- és ügető-versenyekre?

Polos: Bizonyára, hogy nyerjenek!

Sokrates: Mi az istállótulajdonosok célja?

Polos: Bizonyára, hogy ők is nyerjenek.

Sokrates: Lásd tehát, Polosom, hogy az az egész közösség, mely fogadókból és futatókból áll, pénzt akar szerezni, még pedig úgy, hogy amit az egyik elveszt, a másik elnyerje. Gazdag emberek bíriák a veszteséget, de a szegény fogadók, kiknek kis koronái usznak el, egy-kettőre tönkremennek.

Polos: S vajjon mennyiben vonatkozik ez a szövözetet hivatalos kommunikációjára?

Sokrates: Hogyan? Ez egyes felszólítása a közönségnek, hogy jöjjetek ki, játsszatok, mert imo még favorit is hat, sőt hétszeres pénzt fizet. Végre is egy egyesületnek, melynek feladata a lötenyésztés, hivatalosan nem szabadna így nyilatkoznia.

Polos: Ejnye, hat vagy hétszeres osztalék nem megvetendő... Gyere, Sokrates, próbáljunk szerzenést.

Sokrates: Oh, Polos, te javíthatatlan vagy.

Polos: Dehogya! Alkalmazkodom az ország szokásaihoz... Nemsokára ugyanis le akarom már tenni az állampolgári esküt.

F.

Budapest, szeptember 12.

— EUDAPESTI NAPLO. Szeptember 15-én új előzetes nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hír. Dr. *Schermann* Adolf fővárosi tisztii főorvos és közegészségügyi tanácsos ma visszérkezett szabadságáról s átvette hivatalát.

— A belga királyné betegsége. Brüsszelből jelentik, hogy a belga királyné állapota ismét rosszabbra fordult. A királynét asztma győrti s betegsége környezetét nagyon aggasztja, bár közvetlen veszély nincs. Egy kisebb udvari ünnepe a királyné állapotára való tekintettel elhalasztották.

— Születelő egyetemi tanárok. A budapesti tudományegyetemen ma bejezodtek a rendes beíratások és az előadások mind a négy karon a jövő héten kezdődnek. Az egyetem tanárai közül az idei tévére nem hirdettek előadást a jogt karon: dr. *Csiky* Kálmán és dr. *Körösi* József magántanárok, az orvosi karon: *Angyán* Béla, *Szűt* Adolf, *Janny* Gyula és *Hutya* Ferenc rendkívüli tanárok, *Puky* Akos, *Szalárdi* Mór, *Frank* Odön, *Kossa* Gyula, *Hanniss* Géza, *Ligetii* Armin, *Fodor* Géza, *Makara* Lajos, *Hochhalt* Károly, *Morelli* Károly és *Vámosy* Zoltán magántanárok. A hitudományi és a bölcseleti karon az összes tanárok megtartják előadásaitak.

— De Wet Berlinben. Tegnap azt jelentette egyik berlini újság, hogy *De Wet* boer tábornok Berlinbe érkezett, ahol gyógyítatni fogja magát. Ma azt táviratozzák Berlinből, hogy nem a híres tábornok, hanem annak öccse, a náunk is járt *De Wet* András érkezett Haarlemből Berlinbe, ahol *Bergmann* tanár klinikájára vették föl. Az alig 22 éves fiatal ember a délafrikai háborúban kapott sebéből még mindig nem gyógyult meg, s most Berlinben operálni fogják.

— Eredményes hadgyakorlat. Egy halberstadti telegramm jelenti, hogy tegnap a hadgyakorlatokon egyetlen ezredből kilenc ember halt meg s huszonkilenc lett halálosan betegg. Ennek a fölöttébb kedvező hadi eredménynek az az oka, hogy túlságosan kimerítették az emberanyagot a menetléssel.

— A győri püspök és a zaldók. Gróf *Széchenyi* Miklós győri püspök tegnap Kismartonba érkezett és *Estterházy* Miklós herceg kastélyába szállt. *Pamlényi* polgármester üdvözölte a képviselőtestület nevében. A püspök aztán több küldöttséget fogadott, köztük a zsidó hitközséget. Az utóbbinak azt válaszolta, hogy mindenkor öröködni fog azon, hogy egyházmegyéjében a felekezeti türelmesség és a békes egyetértés szellemét semmi se zavarhassa meg. Végül felkérte a küldöttséget, hogy biztosítsa küldöiket, hogy ó mindenkor tisztelettel és jóindulattal lesz a zsidó hitközség iránt.

— Egy gimnázista festménye. A dél-afrikai háboru egyik epizódjának jól sikerült nagy aquarell-festménye van *Káth* Mór Gizeella-téri könyvtárszék kirakatában kitéve. A kép érdekességét emeli, hogy ifjabb *Tetty* Emil főgimnáziumi tanuló festette *Kitchener* angol lord részére és jövő héten Londonba küldi. A festmény a kolenzói véres ütközet hőseit tünteti föl.

— Földrengés az osztrák-magyar határon. Bécsből táviratozzák, hogy Kéthelyen, Lajta-Bruck mellett tegnap éjjélkor néhány másodpercig tartó földrengés volt. A lakosság annyira megrémült, hogy emberek otthagyták lakásukat s csak akkor tértek oda vissza, amikor látták, hogy a lökések nem ismétlődnek.

— **Támadás a német császár ellen.** A kemény tollal írt *Harden* Miksa egy berlini távirat szerint a *Zukunft* mai számában *Posen* címen vehemes támadást intéz a német császár ellen és ostromozza a félhivatalos közleményeket, amelyek elferdítik a poseni császár-napok eseményeit. *Posenben* — írja a *Zukunft* — *Potemkin-falvakat* mutattak a császárnak. *Vilmos császár* nemrég *Marienburgban* szarmata szemtelenséget emlegetett, holott tíz év előtt *Koscielskiban* szemben azt mondotta: „Köszönöm az önk honfirtársainak, hogy oly törhetetlenül hívek uralkodóházamhoz!” Akkor hát a lengyelek hűségét dicsérte a császár. Honnan van most — így ír *Harden* — hogy a császár ostromozza a lengyeleket, holott *Poroszország* tüzzel-vassal germanizálja a lengyeleket, pedig nincs is más bűnük, mint az, hogy hű alattvalók. A lengyel-politika hibáit elhallgatják a császár előtt, pedig ha valahol, úgy ebben a kérdésben jogosult az, hogy tiszta bort kell a pohárba önteni. A német császár egyoldalúsága jellemzően domborodott ki legutóbb a császárnak az orosz tisztokkal szemben követett fennhéjázó viselkedésében, amelyet *Óroszország* feltűnő hidegséggel viszonozott.

Növeli *Harden* cikkének fontosságát és pikáns voltát az, hogy *Harden* közeli rokona *Vitting* poseni főpolgármesternek, aki maga is elítéli a lengyel-politika erőszakoskodásait és azt kívánja, hogy pénzügyi, gazdasági és szociális téren az alsóbb néposztály támogatásával dolgozzék a német kormány a tartományban.

— **A magyar nők Kossuth Lajos emlékének.** Gyönyörű szép az a koszorú, amellyel a magyar hölgyek adoznak ennek a hónapnak tizenkilencedikén Kossuth emlékének. S valóságos óriás a koszorúnak. Két méter lesz az átmérője és kétméteres és ennek megfelelő szélességű szalag lesz rajta ezzel a felirattal: A magyar nők Kossuth Lajos emlékének. Az óriás koszorú ezer vörös és ugyanannyi fehér és zöld selyemrészéből lesz köve s száz leány dolgozik rajta már napok óta. A mauzóleum alapkövetésénél ünnepén állványra fogják helyezni s gyönyörű testőrsége lesz a hatalmas munkának. Az a száz leány, aki dolgozott rajta.

A fővárosi törvényhatósági bizottság tervbe vett közgyűléséről a félhivatalos *Magyar Nemzet* a következőket írja:

Sokan, tudatosan vagy öntudatlanul, nem tudnak megbátározni azzal a gondolattal, hogy a Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából rendezendő ünnep tisztán a kegyelet ünnepének maradjon s pártpolitikai célokra ki ne aknáztassék. Márkus főpolgármesterrel ma egy deputáció járt, mely azt kívánja tőle, hogy Kossuth születésének századik évfordulója, vagyis e hó 19-ére, rendkívüli közgyűlést, vagy ha ez nem volna lehetséges, úgy e hó 17-ikére rendes közgyűlést hívjon össze, amelyen Kossuthot ünnepelnék. Márkus főpolgármester, aki nyomban észrevette e kívánság mögött rejlő veszedelmet, nem volt hajlandó beleegyezni egy olyan kívánság teljesítésébe, mely azt az eddig következetesen keresztülvitt principiumot, hogy az ünnep tisztán csak a kegyelet ünnepé legyen s attól távol maradjon minden zavaró pártpolitikai célnak, a legnagyobb mértékben veszélyeztetné. Mert egy közgyűlésen bárki felszólalhat s a parlamentáris formák megtartása mellett is elkövetethet annyi tapintatlanságot, amennyit csak lehet s ami nem válnék az ünnepi hangulat emelésére. Ezt a deputáció higgadtabb elemei is látták. Végül *Halmos* polgármester indítványára abban történt megállapodás, hogy a polgármester e hó 19-ikének reggeli félkileno órája külön meghívón fogja a fővárosi bizottsági tagokat a közgyűlési teremben való gyűlékezésre összehívni, ahonnan aztán testületileg fognak a polgármester vezetésével az ünnepi színhelyre kivonulni.

A fővárosi polgáraitól alakult rendező-bizottság iródjában lázasan folyik a készülődés a nagy napra. Nagyszámmal érkeznek a bejelentések; legutóbb a belvárosi társas-kör, a fővárosi torna-klub, a Magyar Athletikai Club, a kárpát egyesület stb. jelentik, hogy testületileg részt vesznek az ünnepben. A *Buda-pesti Újságírók Egyesülete* átiratban értesítette a bizottságot, hogy a rendező bizottság elnökségébe *Véssi* Józsefet és *Hotitsy* Pált küldte ki. A polgári bizottság oly kérelmet intéz a budapesti gyárosok, kereskedők és iparosokhoz, hogy szeptember 19-ikén hazafias kegyeletük jeléül *üzemeket* szüntessék be, illetve *üzleteiket zárva tartassák*, hogy ilyképp mindenkinek módjában állhasson Kossuth Lajos emlékének áldozni.

A *Pesti Lloydárslap* választmányja ma *Kohner* Zsigmond elnöklete alatt ülést tartott és kimondta, hogy a társulat az ünnepélyen részt vesz, azon magát *Weiss* Bertold képviselő, a lelnök vezetésével az igazgatóság és a választmány által képviselteti, Kossuth sírjára koszorút tesz le és az ünnepély költségeihez hozzájárul.

Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját *Esteryorn* város szeptember 19-én szintén megünnepeli. Reggel ébresztő, 9 órakor istentisztelet és 10 órakor diszközgyűlés lesz, amelyet *Wimmer* Imre polgármester nyit meg s a diszbeszédet dr. *Hele* Antal bizottsági tag mondja. Indítványozni fogják a Buda-utának Kossuth nevére való átváltoztatását. Délután a közönség zeneszóval a honvédelmetöbbség, hol a honvédelmetek megkoszorúzzák. Este lakoma lesz.

— **St.-Pierre pusztulása.** A francia kormány tudvalevően *Laeroix* tanár vezetése alatt bizottságot küldött ki a *Mont-Pelée* vulkánjának megvizsgálására. A bizottság befejezte most működését s *Laeroix* elnök a következő jelentést adta be tapasztalatairól: St.-Pierret nem pusztította el sem a kőzár, sem hamués. A kivetett szikladarabok a kráter környékén hevernek és a konstatált hamutömeg nagyon csekély.

A város *gázok és gőzrendkívül heves kitörése pusztította el*; ezek hamut és rendkívül nagy hőforrással juttatott lávadarabokat vittek magukkal. Egyszerre háromféle mechanikus és pszichológiai tüneményt lehetett tapasztalni. A vulkán délnyugati kerületében északraól dél-felé mindent földöntött a kítőró elem. Ebben a zónában minden holttest megszűnésedett. A másik délibb zónában néhány ház még épen maradt; az itt talált holttesteken a fulladás tüneteit lehetett látni. A harmadik zónában, a vulkántól kissé messzebbre csaknem minden ház épségben maradt; az emberek itt sem meg nem szűnésedtek, sem meg nem lúdtak, hanem a legtöbb mintha megélte volna. A szemtanúk szerint a tüneménynek a fázisai voltak: hamuszlop megjelenése St. Pierre fölött; borzasztó dőrej; nagyon sürű tetekes felhő képződése, mely nagy gyorsasággal gördült tova a föld színén. E felhővel való érintkezés folytán a mező és a házak lángba borultak. Két peró múlva elenszállt a borzalmas felhő visszahajtotta a hegység felé. Ezután tüstént hamu- és lávadarabok esője következett. Majd félóra hosszat zápor szakadt, mely a minden holttestet beődülő hamut piszkos sárrá változtatta. A tünemény kezdetétől fogva egy óra alatt mindenke vége volt. A tanúk egy része a felhőben lángokat látott, a többség azonban ezt nem vette észre. Az egyik tanu szerint a felhő a *Mont Pelée* csucsáról szállt föl, a másik szerint ezer méternyire a csucs alatt, tehát vagy 350 méternyire a tenger fölött. A felhő valószínűleg nagy tömeg vízgőzből, kénsavból és kénes savakból való volt. A hőik igen nagy volt, de kisebb ezer foknál, mert a teleg-rádrót nem olvadt meg.

— **Ne okvetetlenkedjünk.** Budapest megköveteli Bécs hatóságaitól, hogy ne Ofen-Pestre és ne Pesthre cimezzék az irásikat, hanem Budapestre. Ezzel szemben nemrégiben Bécsből jött hivatalos irás a fővároszhoz, amiben a császár- város kijelenti, hogy neki *Wien* a neve s nem ismerheti el a jogosultságát annak, hogy Budapest folyton *Bécsbe* írják és nem *Wiembe*. A főváros tanácsa tisztán a józanság álláspontjára helyezkedve, kimondta, hogy Bécsnek igaza van. Amit mi követlünk tőle, azt ő is jogosan megkövetelheti tőlünk. S azóta a budapesti hivatalos levél *Wiembe* megy. — Most pedig azt olvassuk egy estillapban, hogy *Zalaegerszegen* nagyon haragszanak Bécsre, mert a rendőrség egyik átiratát a császár- város ötdik kerületének kapitánya azzal a megjegyzéssel küldte vissza: —

— *Ein Ort: „Bécsben“ — hierorts unbenannt; daher zurück.*

Hogy mi az a *Bécsben*, azt bizony még kevésbé tudhatja a bécsi policia, mint azt, hogy mi legyen ez a szó: Bécs. Nem is kötelek arra, hogy tudja. S *Wien* éppen annyi betű, mint Bécs, hát miért nem cimezik általánosan *Wien-be* a hivatalos átiratokat? Ne tessék attól félni, hogy csorba esik az önértelen ezzel. — Ne okvetetlenkedjünk.

— **A pletyka házastit.** Egy bécsi öreg bácsi, aki már betöltötte a hetvenhatodik esztendőjét, a napokban feleségül vett egy nyolcvanasztendős asszonyt. Mind a két öreg övegy. Piatalon is ismerték egymást, de azután a férj mást vett feleségül és más fiatal emberhez ment férjhez a lány is. Azért jó barátok maradtak s még bensőbb lelt közöttük a barátság, amikor egyedül maradtak e világban. Övegyen. A vén ember gyakran megátogatta a nénikét s hosszasan elbeszélgettek a világ folyásáról, amiből elég szép időt éltek át mind a ketten. Az öreg ur azonban az utóbbi időben azt tapasztalta, hogy hiába lelt nyolcvanasztendős a barátnője, azért nem kiméli meg a jó hírt a pletyka. Utálatos meséket költöttek a vén emberpár szerelméről s miután az öreg látta, hogy a barátnője jó hírt, becsületes nevét fenyegetik a rossz nyelvek — hirtelen elhatározta, hogy feleségül veszi a nénikét. Az esküvő tüntető nyilvánossággal ment végbe az *Ulrich*-templomban.

— **Házasság.** A budai izraelita templomban ma vezette otárhöz *Kereskes* Lszó, a Felsőmagyarországi Bányász és Kohász-Készényintársaság ügyvezetője *Tárnoky* Erzsikét, *Tárnoky* Móric, m. a. v. felügyelője lányát. A polgári esküvőn, mint tanuk hevesi *Bisicz* Lajos vezérigazgató és *Fejér* Márton ügyvéd szerepelt.

— **Óriási tűzvész.** *Berlinből* jelentik, hogy *Vladisláv* orosz-lengyelországi községben tegnap éjszaka nagy tűzvész dühöngött, mely háromszáz, jó részt zindelyfűtő házat elpusztított. A község háza, az iskola és a zsinagóga szintén a lángok martaéka lett. A tűzvész következtében 2000 ember hajléktalanná lett. Több kis gyermek elégett, sok tűzoltó súlyosan megsérült.

— **A hangulat-barométer.** *Sarah Bernhardt* Berlinbe megy. Vízét öntött a sovinizmus borába, melyből eddig olyan tündetően hűpíngtetett s most messzire hajította még a poharat is. Ki ne emlékeznék azokra a fejedelmi büszkeséggel mondott szavakra, melyeket akkor Európa megcsodált, s legott a francia nők hazaszeretőinek lapjára könyvelt el, mikor *Sarah Bernhardt* néhány évvel ezelőtt így felelt a berlini meghívására: —

— *Elmegyek. De előbb adják vissza Elzász Lotharingiát!*

Németország nem adta vissza Elzászt, sőt katonasággal erősítette meg, s a hódítók minden okosságával fűzte magához ezt a szép, virágzó tartományt, s egyebet is tett. Meghódította *Sarah Bernhardt* is, aki ugylátszik a legjobb barométerre a párisi hangulatoknak. Ez a művészetében és az érvényesülés művészetében egyaránt hatalmas asszony bizonyosan számot vetett avval, hogy a „porosz disznó“ már nem az, aki eddig volt s hogy egy igen nagy, szinte fenomenális népszerűséget is bátran elébe lehet dobni már, a nélkül, hogy félni kellene attól, hogy fölfalja. Még azok is, akik az ilyen, ugynevezett jelentéktelen dolgokból nem tartják érdemesnek a nagyobb konzekvenciák levonását, komoly tanulságokat meríthetnek *Sarah* berlini vendég szerepeléséből. Franciaországban nagyon meg kellett csappannia a revanche lázának, mely pedig ott a nemzeti önértelen három évtizeden keresztül valóságilag élesztője volt s a német politika ugylátszik nagyon is be tudott már jutni a francia nemzet lelke mélyébe, oda, ahol a művészetlet foglalkoznak. *Sarah* Berlinbe megy tehát s ki tudja nem nagyobb veresége-e ez Franciaországnak, mint volt az, mikor a szövetséges hadsereg a francia királyok ősi tróntermében proklamálta a német egyedséget?

— **Gyilkos gróf.** Néhány nap előtt titokzatos körülmények közt meggyilkolták *Bolognában* gróf *Martinot*, az olasz arisztokrácia egy nagynevű tagját. A gyilkosság szerte Olaszországban nagy felháborodást keltett, a rendőrség pedig lázasan kutattak a gyilkos után, de hasztalan. Mint egy római táviratunk jelenti, gróf *Marino* apósa, *Murri* egyetemi tanár, az ismert nevű tudós, ma feljelentette saját fiát, *Murri Tulliót*, hogy ő gyilkolta meg gróf *Martinot*. A fiatal *Murri* állítog azért ölte meg sógorát, mert a gróf rosszul bánt feleségével, aki *Murri* tanár leánya. *Murri Tullio* megszőkött *Bolognából*. A gyilkos a szocialista párt vezérférfia, akinek az 1898. évi milánói zavargásokban nagy része volt s akkoriban a büntetés elől menekülnie kellett. A gróf tragédiája nagy szenzációttá támasztott, mert úgy a szerencsétlen áldozatot, mint a gyilkosnak családját egész Olaszországban ismerik. *Murri Tulliót*, a gyilkost, a legutóbbi választásokon a néppárt vidéki képviselővé, megyebizottsági taggá választotta meg. Ugyanaznap este, amikor gróf *Martinio* meggyilkolása kitűdött, *Murri Tullio* egy gyűlésen vett részt és szónokolt. Atyja azért denunciatla, nehogy ártatlanokat vádoljanak a gyilkossággal. Egy éjszaka érkezett bolognai távirat szerint, *Murri Tullio* Szerbiába menekült. Egy hátrahagyott leveleiben azt írja a gyilkos, hogy sógorát, gróf *Martinot*, többször intette és kérte, hogy bánják emberségesen feleségével, de nem használt. Azt beszéli, hogy *Murri Tullio* epileptikus rohamában gyilkolta meg a grótot.

— **Halálozás.** *Riedl* György, a magyarországi kegyesrendiek nesztorja, 92 éves korában meghalt. Hetvenkét évig volt tagja a hazafias szeretnek.

Selmecbányán e hó 10-ikén temették el *Dróbanek* József nyugalmazott m. kir. bányaintézőt. Az elhunyt öreg ur mint fiatal technikus a prágai forradalomban résztvett, a barikádokon vitteül harcolt és a torradalom leverése után Magyarországra szökött. Hogy rá ne találjanak, egyszerű bányamunkásként dolgozott a legnehezebb mivélésű bányákban. Felebbvalói csakhamar elismerték ügyességét és bányaelőőrrel tették, de rejtőzködni ezután is soká kellett a kémkedések miatt. Nagyszámú családját magyarokká nevelte és egész életén át hasznos munkásságot fejtett ki.

— **Zsebmetsző páciens.** Az ó-utcai ambulatóriumban ma délután megjelent egy idősebb ember s kérte a rendelő orvost, hogy vizsgálja meg, mert súlyos természetű zsembaja van. Dr. *Béla* Pál orvos konzultált a betegrel s miután csakugyan konstatálta, hogy zsembajos, előírta neki a gyógyszer s a módot, amely szerint baját kezelni kell. Az ismeretlen páciens nagy hálládkodások között elvátozott. Távozása után nemsokára észrevette dr. *Béla* Pál, hogy a pácienssel együtt a pénztárcája is eltűnt a zsebéből. Rögötn a rendőrséghez szaladt s feljelentést tett a zsebmetsző páciens ellen. A rendőrség azt hiszi, hogy valami notórius zsebmetsző követte el a tolvajlást és a detektívek most sorra keresik a zsembajos zsebtolvajokat.

— **Helyreigazítás.** *Czakó* Károly hírlapíró ma megjelent szerkesztőségünkben és kijelentette, hogy a róla megjelent hír csak annyiban igaz, hogy ellene feljelentés adtak be. Beidézése után a rendőrség nyomban szabadon bocsátotta, mert az előzetes letartóztatásra alapot nem talált.

IV.

A PANAMAKALAP.

Jól esik forró nyár szakán,
Az égő nap alatt,
Egy háromszáz forintos
Szép Panama-kalap.

A pesti ficsürok fején
— Így kell világot csálni —
A most divatos Panama
Utánzott, olcsó, talmi.

Hja, nem hajlandó áldozni
Pénzt a papa, mama!

Morál:

Nálunk a Panama-kalap
Csak kalap-panama.

— o. —

FŐVÁROS

(*) **A főváros arképele.** A főváros gazdasági és pénzügyi bizottsága ma megszavazott 800 koronát Steiger Gyula arképeinek megfestésére. Néhai *Ráth* főpolgármester arképeire és mellszobrára már régebben megszavaztak 5000 koronát; ma ennek a képek a keretére és a szobor talapzatára is megszavaztak 600 koronát.

(*) **A zugligeri villamos-állomás.** A főváros közgyűlése nemrég arra kérte a minisztert, hogy ne kívánja a zugligeri villamos-állomás átalakítását, hanem e helyett engedje meg, hogy a villamos vasutat a Fácán-venedéig melletti kapuig meghosszabbítsák. A miniszter válasza ma érkezett a fővároshoz. A miniszter a főváros részéről beküldött tervezetet alkalmasnak tartja további tárgyalásra. Ez a válasz a főváros vezetői körében nagy örömet kellett, mely a villamos vonal meghosszabbítása újan oldja meg a zugligeri állomás kérdését, míg a miniszter eddigi tervezetei szerint a zugligeri állomás létesítése százszázalékosan került volna a fővárosnak.

SZÍNHÁZ, ZENE

**** Nemzeti Színház.** A nagy primadonnák bevonulása jelzi az idén a szezon kezdetét. Nem valami gyorsan és lazasan előkészített bemutató előadás. *Jászai Mari* félséges Elektrája után ma este *Márkus Emilia* Donna Dianájának tapsolt a Nemzeti Színház közönsége. A *Közöny* *közönyével*, Moreto darabja, sokat, nagyon sokat nyert érdekességben, valósággal poétikus lényt kapott, amióta *Márkus Emilia* játssza Diana szerepét. Ebből a szerepből most valami spanyol ragyogás, spanyol melegség árad ki. Kár, hogy a művésznek kollegái valamivel flegmatikusabban fogják föl a dolgot. Talán csak most veszt erőt rajtuk ez a pongyolaság, most, közvetlenül a szünidők után, amikor a dologtalansághoz, különböző negligésekhez és rusztikus örömhöz szokott lélek nehezen tör magát belé a művészet erők diszciplinájába. Az előadás kezdetén a kedves, elmés párbeszéd minden esztendőre elveszett. Igaz, hogy még mindig meleg az időjárás, de a szavakat így lepergetni, elhadarni, elmosni talán csak a legforróbb kánikulában volna szabad. Sőt még akkor sem, ha megmondjuk, hogy ezeket a szavakat nem Kadelburg, nem egy hatodrangu francia bohózat-író, hanem a világirodalom egyik tündöklő elméje, Moreto írta. Ezeket a finoman csiszolt drágaköveket aranykeretbe kell foglalni: a leggondosabb hangsúlyozás, a jókedv, az élan, a megfeszített művészi becsvágy aranykeretbe. Később, a második felvonás közepétől kezdve, élénkebben, lelkiismeretesebben folyt az előadás és ennek a hatása meg is látszott a nézőtéri hangulaton. A közönség, mely a színészek közönyét jó ideig közönyvel viszonzta, szakított tartózkodó magatartásával és élénk nevetéssel, tapsai jelezte ki öközdő tetszését. De valami mintha mégis állandóan hiányzott volna különösen a férfiak játékból: a kellemmel párosult spanyol grandezza, az érzéssel játszó urak előjött, de igazi tüze, a mozgásban és beszédben megnyilatkozó nemesség. (Á. e.)

**** Vigszínház.** *Schönthan* és *Kadelburg*, a *Vigszínházban* ma este bemutatott *Polgármester ur* szerzői, a német bohózatírók közt, még a „legfranciásabbak” közül valók. Nincsenek híjjával a csapongó jókedvnek s értik a kacagtatás nem könnyű mesterségét. Ez magyarázza meg, hogy a francia bohózatok létketlen jókedvűre szokott közönségünk, valamennyi német bohózatíró közül, egyedül velük tudott megbatározni. A *Mozgó fényképek* és az „*Arany Kakas*” (amely darabokban a mai újdonság egyik szerzője, *Kadelburg*, mint társszerző szerepel), a francia bohózatokat megközelítő sikerrel kerültek színre a *Vigszínházban* s a

ma este bemutatott újdonság. A polgármester ur is egy kacagással teli premier-estét hozott a *Vigszínház*-nak. A polgármester ur voltaképpen bohózat, de lélszemmel erősen kokettál a jellemvígjátékkal. Hőse egy helybeli nagyság, egy vidéki város polgármestere, aki örült nagy tekintély a városban s még inkább a saját házában, amelyben mindenki fölött szarnokoskodik. Legjobban nyög ennek a szarnokoságnak a sulya alatt a veje, egy kissé korlátolt, de jóval fiatal ember, aki a feleségét is csak polgármesteri engedély mellett oskolhatja meg. Egy régi iskolatársa, dr. Szeberényi, aki bekerül a házába felszabadítja a szarnokoság alól. Nemesak ösztöri a polgármester ur tekintélyét, de végül a kisebbik leányát feleségül is veszi. Szerkezetében ez a darab a bohózat szabadabb formáival él, de sok helyütt a vígjáték tartalmat masabb komikumára: a jellemkomikumra törekszik. A polgármester ur maga pompásan megrajzolt figura, amelynek komikai ereje *Hegedűs* játékbán erősen fokozódik. Előnye a darabnak, hogy hatása felvonásról-felvonásra iokozódik; a csöndesebb hatású első felvonásra egy nagyon jókedvű második következik, a harmadikban pedig már elejejtük szinte, hogy csak német bohózatról van szó. Abban is ügyesen franciáskodnak a német szerzők, hogy olyan esztanós felvonásvegekről gondoskodnak, amelyek hatása elmaradhatatlan. A közönség a legkedvezőbben fogadta a darabot, úgy hogy a mai premier-est a *Vigszínház* vidám estéi közé sorakozik. A német szerzők darabját különben hazai talajba ültették át s az ünnepes hamburgi szentörből tótos dialektusban beszólt felvidéki polgármester lett, akit, mint már említettük, *Hegedűs* pompásan játszott meg. Nagyon jó volt a szenvedő nő szerepében *Topolczai*; a házi báványt megdöntő dr. Szeberényi *Góth Jenke* az egy kicsit időváltól, de teljes eleganciával. *Lenke* Hedvig megszokott intelligenciájával játszott egy fiatal asszonyként s nagyon jó volt *Hunyadi Margit*, aki a polgármesterné kis szerepében a komika szerepkörébe oszszamolt át. Szerencsésen esett át *Fávidán Kornélia* is (Piroska) a színház ifjú tagja, a legelső nagyobb szerep nehéz tüzbóráján. *Hegedűsné, Gyözö, Bárdi* apró szerepeket játszottak méltóan a kitűnő ensemblehez. A közönség sokat tapsolt a szereplőknek, gyakran nyílt jelenésekben is. (M—s.)

**** Magyar Színház.** A *Magyar Színház* ma este egy repprelz tartította évad-eleji műsorát. *Sziklai Kornélnak* Mark Twain híres elbeszélése nyomán készült *Koldus és királyfi* című operettjét elevenítette fel a színház távozó primadonnájának, *Ledofsky Gizellának* a kedvéért, aki ebben az operettben egyik legjelentősebb művészi sikerét aratta. A *Népszínház* költelékébe lépő művésznő ma este tán még értebb művészettel játszotta a koldusfiu szerepét, mint két évvel ezelőtt s száz meg száz finom ötlettel teli játéka teljes hatással érvényesült ma is. Ennekbeli produkciójáról szinte fölőlsleges beszélni; ismeretes, hogy ez a fiatal művésznő a mai operett-színpad legkiválóbb énekesnő közé tartozik. Az est során bő része volt a zajos tapsokban. A királyfi szerepében új volt *Szelestey Elza*. Sok finomsággal és teljes temperamentumával játszott s bizovnyosságot tett róla, hogy a legizmosabb ifjú tehetségek közül való. Az előadásban maga a szerző *Sziklai, Sziklainé, Sziklai Szeréna, Boross, Margó* Zelma és *Palásthy* vettek részt.

**** A Vigszínház új tagja.** A *Vigszínház*, mint értesülünk, tagjai sorába szerződteti *Halmi Margitot*, a kolozsvári *Nemzeti Színház* ifjú művésznőjét. A fiatal művésznő leánya a budapesti *Nemzeti Színház* feltehetetlen nagy művésznője, *Halmi*nak.

**** A Népszínház Kossuth-darabja.** A Kossuth Lajos megünneplésére írt alkalmi darab már teljesen készen várja a *Népszínházban* bemutatóját, amely a jövő hét péntekjén lesz. A darabból a *Népszínház* egész személyzete és nagyszámú statisztéria tart naponta *Stoll* Károly rendezőnek és a szerzőnek, ifjú *Bokor Józseinek* vezetése mellett próbát. A darabot a Kossuth-induló fogja bevezetni. Végigvonul a darabban a negyvennyolcas események élénk megrajzolásán kívül egy szerelmi idill, melynek főszereplői *Kápolnai Irén* és *Raskó Géza*. Kossuth Lajos *Szirmai Imre* adja ki nagy gondal készíti elő nehéz szerepét. Nagyhatásúnak ígérkezik Budavár bevételének, a mannsörthi és a pahrendörri csaták képe. A *Népszínház* Kossuth-darabját ünnepi előadásban egyidejűleg több vidéki színház is elő fogja adni.

**** Új Kossuth-Himnusz.** *Sztójánovich Jenő* Enekeszerző gyönyörű Himnuszot komponált *K. Lippich* Elek szövegére két- és háromszólamu karrá, zongora- vagy harmonikus kísérettel. Ez a *Kossuth-Himnusz* különösen alkalmas arra, hogy az ország tanintézeiben is pontja legyen a Kossuth ünnepségnél. Könnyen betanítható, de azért értékes és ami a fő, magyaros motívum, igen hatásos munka a Sztójánovitsé. A csinos kiállítású szerzeményt az *Athenaeum* adta ki. Ára 40 fillér.

**** A genfi dalkokverseny.** Mi zengi tul a bérceket? A dal, a dal, a dal... Mi zengi tul a dalt? A hir, a hir, a hir... Minden dalárdának célja tehát, hogy neve, dicsősége még a legmagasabb bérceket is tulharsogja, hirre szert tegyen. Hogy tesz a dalárda hirre szert? Ha szerte a dalárdák versenyén megnyeri az első díjakat. Az első díj diadala minden dalárdának. Ezeket előrebocsátva, ráterhetünk arra, hogy nemrégiben minden nagyobb európai lapban hirdetések jelentek meg:

Elsőrangú

társulatnál működő tenoristák, baritonisták, basszisták fölvetetnek néhány napj alkalmára. Busás jövedelem. Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 4963.

Nyar volt, az operai előadások mindenféle szünetelték s Európa minden hűsülő operaeánkese megkérdezte a kiadóhivatalokat, hogy:

— Hol?

Áztán vonatra ült és elutazott *Svájceba*, annak is *Genf* nevű városába, ahol versenyre gyűlt *Tell* Vilmos hónapok minden dalárdája. Elérkezett végre a verseny napja. A svájci *Csak szorosan*, vagy *Vágy ki a C-t* daleyelt kiállott a küzdőterre s elkezdett dalolni. A közönségnek elállott a szemé-szája. Sok dalkokverseny volt már, de ilyen még soha! Egyes kihangzó tenor, vagy bariton ámulatba ejtette a hallgatókat s egyszerre csak felordit egy ellendalár:

— Ilyen hang csak egy van a világon... *A Tamaguré!*

— *Reszke!*... Rám ismertél, hangzott a tulajdonalról...

— *Uraim!*... itt vagyok én is, kiállott az egyik dalárda sorai közül az álszakállas *Burridán* s ekkor kiderült, hogy a svájci dalárdák operaeinekeseket fogadtak fel, hogy megnyerjék az első díjat. Erre a versenyt felfüggesztették, óriási botrány támadt s most már tudják *Svájceba*, hogy mi zengi tul a bérceket.

**** Műsorváltozás a Népszínházban.** *Heggy* Aranka hírtelen közbüjött gyengéklése miatt *Audran* operettejének *A babának* hónap szombat estére hirdeteit előadása elmarad s helyette színre kerül *Serpette* nagy operetteje *Adam és Eva* melyben *Éva* Elette szerepét *Kéry Klára* — *Adam-Adamus*, *Saint Adam* hármas szerepét *Szirmai Imre*, a gladiátor humoros szerepét pedig *Kovács Mihály* játssza.

**** Rózsanyilás idején.** A krisztinavárosi színház ezidei nyári évadjának legutolsó újdonsága a *Rózsanyilás idején* című mulatótató énekes bohózat holnap szombaton kerül először előadásra. A bohózat zenéjét részben szerlette, részben összeállította *Vincze Zsigmond* karmester.

MŰVÉSZET

□ **A Vörösmarty-szobor pályázata.** A városligeti Iparcsarnokba ma már beszállítottak néhány pályamunkát. A szobor-bizottság ímetetlen figyelemzette a pályázókat, hogy a pályázat *hétfőn, szeptember 15-én esti hat órakor zárul* s azontul pályamunkát nem lehet a csarnokba szállítani. A beszállításhoz semmiféle igazolvány nem szükséges, az igazolványra, amely naponta délelőtt tíz óratól tizenegyre a bizottság jegyzőjénél (Rókk Szilárd-utca 4. sz.) szerezhető meg, kedden, szeptember 16-án van szükség, amikor a szobrászok a számukra kijelölt helyen fölállítják a munkáikat, Hétfőn egész nap ez az igazolvány kiűn a városligeti Iparcsarnokban szerezhető meg a jegyzőnél, aki állandóan ott fog tartózkodni.

□ **A kolozsvári múkiállítás a Mátás-szobor** leleplezési ünnepével kapcsolatban október 12-én nyílik meg s a fővárosban összegyűlt műtárgyakat e hó 15-én veszik át a kolozsvári megbízottak. A magyar mesterek közül *Benczur Gyula* bajorországi nyaralóhelyéről Amabachól jelentette be három igen becses művét. *Badits Ottó* Sopronmegyéből, *Knopp Imre* Ostendéből jelentkezett, *Fényes Adolf* Salgó-Tarjánból küld néhány kiváló művet, *Gránovál Béla* és *Ferenecz Károly* Nagy-Bányáról, *Szenes Fülöp* Felső-Bányáról, *Ujvári Ignác* Kis-Orosziból, *Kann Gyula*, *Márk Lajos* és *Kernstock Károly* Dömösről küldik műveiket a tárlatra. A tárlat anyaga *1800*é gazdag lesz. A főt emlitettekön kívül műveket küldenek: *Vajda Zsigmond, Lotz, Vágó, Magyar-Mannheimer, Székely, Róskovics, László Fülöp, Strobl, Neogrady, Telepy, Rubovics, Bihari, Dudits, Zemplényi* és mások.

□ **Műteremház a Gellért-hegyen.** A Gellért-hegy déli lejtőjén, a Kelenhegyi-úton gyönyörű műteremházat épít a Képzőművészeti Társulat a magyar festőművészek számára. A házban lesz tágas és világos műterem lesz. mind a legnagyobb kényelemmel berendezve. Az építkezést már megkezdték és a jövő őszszel teljesen készen lesznek vele s ekkor át is

adják a rendeltetésének. Főlépítése után a műterem-ház a magyar művészi nyugdíj- és segélyalap tulajdonába megy át.

□ **Az orvosa-zövetség kiállítása.** Az orvos-zövetség tudvalevőleg már egy éve készül arra a kiállításra, mely a jövő kedden nyílik meg a városi ligeti Múcsarnokban. A rendezésre dr. *Elischer Gyula* tanár ügyel jól. A kiállítás fő érdekességét és vonzó erejét azok az antik képek fogják képezni, melyek *Ráth György, Kúlynyi Hugó, Elischer, Enyedy, Pétery, Szalay Imre* s más amatőrjeink birtokában vannak. Nagy számmal szerepelnek a tárlaton a mult századok nevezetesebb hollandi, flamand, spanyol, francia és olasz mesterei, de lesznek magyar képek is, köztük egy akkora *Mészöly-kollekció*, amekkorát egy csoportban még nem látott a magyar közönség. Elhunyt jelesünk közül *Munkácsy* től és mesterétől *Szamosi* től, továbbá *Kelátó* tól lesz pár kép. A tárlat legnagyobb érdekessége azonban mégis az lesz, hogy *Jókai Mór* mint festőművész fog benne szerepelni.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Almanach.** Gazdag tartalmu, díszes kiállítású és minden sorában magyar családi naptár szerkesztettek az izraeliták használatára *Ötvös Károly* és *Dóri Zsigmond*. A több mint kétszáz oldalra terjedő elegáns kötet díszre lehet minden asztalnak, a pontos naptári részen kívül bőséges szórakozást kínál az olvasónak. A magas nyívő álló irodalmi részbe írta: *Alexander Bernát, Bródy Sándor, Mezei Ernő, Kóbor Tamás, Eötvös Károly, Bánóczy József, Szomaházy István, Molnár Ferenc, Pásztor Árpád, Hajdu Miklós, Palágyi Lajos, Szabolcsi Miksa, Révész Béla, Fáy Nándor, Feleki Sándor, Kiss Aróid, dr. Fényes Samu, Hevesi József, Jóh Dániel, Heves Kornél, Gergely Győző, Faragó Jenő, dr. Büchler Sándor, Heller Bernát, Ötvös Károly, Erdélyi Lajos, Faik Richard, Hazai Hugó, dr. Reiner Gyula.* Hasznos utmutatással szolgál az amannak pontos közgazdasági és közgazdasági része. Az 5663-ik zsinagógai évre szóló illusztrált naptár ára 2 korona 50 fillér.

Nyíltér.

Somogyi Géza és Társai
13.852. sz. a. szabadalmassal és 12.972/1901. III. 1. sz. e. a. nyagmélto-ságu földmívelésügyi minisztérium által engedélyezett

Allatok emésztését elősegítő táppor

az ország minden város és községében fűszerekkereskedőknél kapható, hol is a számos elismerőlevelek némely része megtekinthető. — Méter-méssa számára való rendelkezésnél megfelelő áron egymásban részelt a vásár.

Hatóságok és állatorvos urak
kivánatra a szegénysoren nép közötti ingyenes szótosztásra, valamint az ország nagyobb állattenyésztési egyesületeinek kelte kipróbálás és az állattenyésztés előntétele céljából ezen elismerített kiütő határu tápporból nagyobb mennyiséget a gyár 50% tel-jesen ingyen 3000 becsajjt rendelésükre.

Somogyi Géza és Társai
szabadalmi és miniszteriileg engedélyezett állatok emésztését elősegítő táppor-gyár
BUDAPEST.

SOMATOSE
(oldódó húsfehérnye)
orvosi szaktekintélyek véleménye szerint „lúpkészítmények ideálja” betegeknek és gyengéknek.
Idegeket és izmokat erősíti.
Gyógyszertárakban és gyógyszerkereskedésekben.
(Az c rovat alatt közölteknek sem tartamáréit, sem alakjáért nem teletőlés a szerkesztőség.)

SPORT

.. **Ügető-versenyek.** Az Erzsébet királyné-üti ügető-verseny pályán az élénkség a vasárnapj versenyekre emelkedőben van. A szép számban beérkezett nevezések is garantálják a sikert, mert a kettes fogatok Handicapje egész szenzációknak ígérkzik. Alttal-nosságban szép sportot nyújt az *Urköcsökök Szövet-kezte*, melynek versenyein már nem mindig diadal-maskodhatik egy sorskegyelt isálól.

- .. **Bécsi lövészenyek.** Holnap a Freudenanban a *Bencur-handicap* kerül döntésre. Jelöltjeink:
- I. *Mautner-ist. — Kranach.*
 - II. *Donald — Rigó.*
 - III. *Carte Blanche — Lili.*
 - IV. *Esparsette — Babatündér.*
 - V. *Malupri — 2 árnök.*
 - VI. *Sternbusk.*
 - VII. *Philosoph — Bohéme.*

.. **A bécsi lövészenyek eredményét** minden más organumot megelőző a leg hamarabb és legmegbízhatóban a Telefon Hirmondó után tushatják meg az érdeklődők, mert a

Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentései alapján közvetlenül az egyes versenyek lefutása után két futam-kiöntki részletes tudósítást olvastat fel a versenyek eredményéről. A lövészenyek felolvasására, melynek összerendényét már hat óra tájban felolvasatja a beszélő újság, kétszeres rádiójellel hívja fel az előfizetők figyelmét a Telefon Hirmondó.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Eszküdtbíróági tárgyalások.** A budapesti büntető törvényszék esküdtbíróasága október hóban megnyíló ülészakában a következő ügyeket tárgyalja: október 6-án *Prekesz János* halált okozó súlyos testi sértési, — október 9-én *Nesztorovics Gergely*, október 10-én *Miklós Mátyás*, október 11-én *Girch Henrik* szándékos emberölés kísérleti, — október 13-án *Gelber Baruch* gyilkosság, rablás és lopási, — október 16-án *Grebán István* gyilkossági, — október 18-án *Fiko Mihály* szándékos emberölési bűnügyeit.

§§ **A brazanzai herceg fölmentése.** Londonból táviratozzák: Az esküdszék két napig tárgyalta *Ferenc József* brazanzai herceg és három büntársa bünterének tárgyalását. A büntársak tudvalevőleg tizenöt, tizenhét és huszonnyéves suhancok. A tárgyaláson a közbíró ügyész előadta a vád anyagát. *Ferenc József* brazanzai herceg — ugymond — huszonhároméves, tiszt az osztrák hadseregben; a koronázó ünnepre Londonba érkezett. Legidősebb büntársa, egy kereskedősegéd, a Duke-Streeten két szobát bérelt, amelynek használatáról nem nyilatkozott. Két fiatal munkás, *Chandler* és *Sherman* oda költözött hozzá ebbe a lakásba. A házizagda már kezdetül fogva gyanakodott a fiatal emberekre s megfigyelte őket. Junius 24-én a ház egy másik lakójával lesbe állott; látták, mikor a két fiu egy egeáns ural, a herceggel öjélt után hazakerkezett. A kulcslyukon s egy másik lyukon, melyet az ajtón iurtak, látták, hogy a herceg mit követelt el. Rendőrt hívtak, aki a vádlottakat mind letartóztatta. Föltűnő volt, hogy a házi-gazda és társa az ajtón iurt lyukat nem említette s hogy ez csak akkor jutott eszükbe, mikor a helyszíni szemlén kiderült, hogy a kulcslyukon keresztül mit sem láthattak. Az ügyészek tehát az a gyanuja, hogy a herceg ellen szarolási kísérletet követtek el s hogy a herceget valami érthetetlen ürügygyel csalta a két rongyos fiu a Duke-Street 2. számú házába. A herceg tagadta azt a tetlet, amelylyel vádolják; azt vallotta, hogy sok pezsgőt ivott, részeg volt s a két fiu azt mondta neki, hogy bölgyekhez vezet. Ezért adta a fiuknak azokat az aranyakat, amelyeket náluk találtak. Az esküdszék, mint londoni lelezőnk táviratozza kijelentette, hogy nem fog fenn bizonyíték az erkölcselenes vétséggyel vádolt brazanzai herceg ellen és a herceget fölmentette.

§§ **Testvérháboru.** A pestvidéki törvényszék két testvér bűnpörében tart ma tárgyalást. *Husek Pál* volt kereskedő a vádolt. Azzal vádolják, hogy *Domokos* nevű testvéröccsét le akarta löni s mivel ez nem sikerült neki, a pisztoly agyával összeverte. Az idősebbik *Husek* valamikor jómódban élt, de aztán tönkrement és nem volt meg a betevő jaltaja sem. Egyszer eszébe jutott, hogy *Domokos* öccsére, akinek Erzsébetfalván jó üzlete van, négy száz koronájával tartozik lrt is neki többször a pénzéért, de sem az adósságot nem kapta meg, sem segítséget nem kapott a testvérétől. Az éhező embert elkeserítette a doog pisztolyt vásárolt és beállított a testvére holtjába. Hiába, mert az öccsére elutasította. *Husek* előtanította a pisztolyt és rá akart löni a testvére, de nem taláta el, ekkor aztán a pisztoly agyával verte össze. Tizenhét napig megmaradt az ütött sebek nyoma. A dühös embert kivezettek aztán az utcára, ahol bevette a kirakat üvegét, de a csendőrség hamarosan lefogta. A ma tartott tárgyaláson délig semmire sem ment a bíróság a vádoltat, mert visszavonta a csendőrkés és a vizsgálóbíró előtt tett vallomását és mindent tagad. Késő estig tartott a tanuk kihallgatása.

§§ **A nyereső titka.** *Pétervárról* jelentik, hogy a nemesi kaszinóban egy gróf *Polozovszki* nevű ember napok óta óriás szerencsével jársozott s a mult napok egyikén egyszerre harmincezer rubelt nyert. A klubnak két tagja megfigyelte a grófot és észrevette, hogy a kabátja újjában mindig egy kártyát tartogatott. A két klubtag erről jegyzőkönyvet vett föl s az esetet az orosz főváros összes klubjaival közölte, aminek az lett a következménye hogy gróf *Polozovszki* az összes pétervári klubokból kizárták. *Polozovszki* rágal-mazás miatt panaszt tett a két klubtag ellen, de a bíróság elutasította panaszával minthogy tanuk meg-erősítették, hogy a gróf a kabátja újjába rejtett kártyával szokta a szerencsét korrigálni.

§§ **Aki nem hisz Istenben.** *Stuttgartból* táviratozzák, hogy az ottani törvényszék előtt egy tanu megtagadta az eskü letételét s ezt azzal okolta meg, hogy nem hisz Istenben. A törvényszék a tanut illetlen viselkedés miatt kétnapi fogságra és az eskü megtagadása miatt hat márká pénzbüntetésre ítélte.

TÁVIRATOK

Pétervár, szeptember 12. Hír szerint a szerb királyi pár Livádiában fogja meglátogatni az orosz cári párt.

Berlin, szeptember 12. *Vilmos császár* ma déli-után visszakerkezett a hadgyakorlatokról.

Pétervár, szeptember 12. *Alexándó* közelében egy tehervonat kisiklott. Nyolco waggon darabokra tört, a vonat személyzele közül ketten meghaltak, ketten pedig súlyosan sebesültek meg.

Madras, szeptember 12. Innét 250 mértföld-nyire az angol postát vívó vonat a folyamba zuhant egy hiddal együtt, melyet az árvis alamosott. Több utas életét veszítette. Az eddigi jelentések szerint európai utasokban nem esett kár.

A cár utja.

Pétervár, szeptember 12. *Miklós* cár, a trónörökös és a többi nagyhercegek kíséretükkel tegnap este Kurszka érkeztek. A cár a pályaudvaron több küldötséget fogadott, azután folytatta útját Biskovo felé, ahol a hadgyakorlatok alatt az udvari vonaton fog lakni.

Görög hercegek Triestben.

Triest, szeptember 12. A görög trónörökös és neje, továbbá *György* és *András* görög hercegek ma reggel Bécsből ideérkeztek. A pályaudvaron *Vitturiss* görög főkonzul fogadta őket. A társaság Triestben az *Amfiritre* görög jachtra száll. Ma délelőtt ideérkezelt Osztrországból *Sarolta* szász-meiningeni trónörökösne, akit a pályaudvaron a görög hercegek és *Stannius* német főkonzul fogadott.

Kruger és a boer vezérek.

Brüsszel, szeptember 12. A londoni tárgyalásoknak közvetlen következménye az lett, hogy a boer tábornokok végképpen meghasonlottak az intranzigens csoporttal: *Krugerrel, Leydszal* és *Reitzsal*. A boer tábornokok *Kruger* visszalérésé után jel se keresték többé. *Botha* a londoni konferencián teljes sikertelenségéért az engesztelhetetlen csoportját okozza s szerinte a boerok csakis lojalitással szerezhetnek praktikus előnyöket Angolországtól.

Összeesküvés.

Róma, szeptember 12. A rendőrség sok anar-kisztát tartóztatott le, akik összeesküdtek a királyi család élete ellen.

Sztrájk Franciaországban.

De Caseville, szeptember 12. A bányamunkások legnagyobb része és az összes kavarómunkások abbahagyták a munkát. A kohókban is szünetelt a munka. Mintegy 200 sztrájkoló kohó- és bányamunkás behatolt egy bányába. Hét embert letartóztattak. A csendőrséget megerősítették. *Bouvery*, a monceau-les-minesi kerület szocialista képviselője tegnap este a sztrájkterületre érkezett.

Firminy, szeptember 12. Az itteni bányamunkások között az általános sztrájk dolgában tartott népszavazás alkalmával 1097 munkás közül 1011 a sztrájk mellett és 85 a sztrájk ellen szavazott.

Kivégzett tábornok.

New-York, szeptember 12. *Port au Prince* ből érkezett távirat szerint a *Firmin* pártján lévő *Chicoye* tábornokot, akit avval vádoltak, hogy *Petit Goave* városát felgyújtotta, a katonai bíróság halálra ítélte és kivégeztette.

Közgazdasági táviratok.

New-York, szept. 12. (Törvényközlés.) *(Zárólat)*
Gyapot: New Yorkban helyben (8.1/2) 8.1/2. Szept.-re 8.55 (8.40). Decemberre 8.40 (8.25). New-Orleansban helyben 8.1/2 (8.1/2). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphianban 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.50 (8.50). Credit Balances at Oil City 1.22 (1.22). — *Zsír:* Western steam — (10.90). Rohe és Brothers 11.15 (11.—). — *Tengeri iránzata engedő.* — Szept.-re 68 1/2 (67.—). Októberre 64 1/2 (63.—). — Decemberre 49 1/2 (49.1/2). *Buza iránzata engedő.* — *Piros ózi helyben* 75.1/2 (76.—). Szept.-re 76.1/2 (77.—). Októberre — (—). — *Dec.-re* 74.— (74.1/2). *Májusra* 75.— (75.1/2). *Gabona szállítási díja* Liverpoolba 1.1/2 (1.1/2). — *Kávé:* iair Rio 7. sz. 5.1/2 (5.1/2). — Szept.-re 5.15 (5.20). Decemberre 5.35 (5.35). — *Liszt:* Spring Wheat clears 3.10 (3.10). — *Cukor:* 2.1/2 (2.1/2). — *On:* 26.85 (27.15). — *Béz:* 11.80—12.1/2. (11.1/2—12.1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 12. (Törvényközlés.) *(Zárólat.)*
Buza iránzata engedő. — Szept.-re 73.1/2 (73.1/2). — Okt.-re — (—). — *Tengeri iránzata engedő.* — Szept.-re 60.— (59.1/2). — *Zsír:* Okt.-re 9.80 (9.72). — Január 8.60 (8.47). — *Szalonna snort clear* 10.87 (10.87). — *Sertésus:* Okt.-re 16.87 (16.90). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLEK

Fáradt vagyok . . .

Fáradt vagyok. Már nem bírom tovább,
A nagy teheről roskadoz a térdem;
Podig oly messze még a véghatár,
Es érzem, érzem: nem lehet elérnem.
Szívemnek mélyén tompa vagy fakad,
Mi jó lehet pihenni csöndbe, legyen . . .
S úgy képelem, ott lenn a föld alatt,
Hogy nyugszom már egy szürke, siri ágyban.

Csak fekszem, fekszem mozdulatlanul,
Négy száraz, keskeny deszkafalba zárva;
De nékem tágas, egy egész világ,
Hová be nem hat a vásári láрма.
Gyönyört kínál az édes nyugalom,
Körülvesz enyhítőn a friss, meleg hant . . .
... De egyszer csak álomból felriadt,
Két tisztán csendő, zokogó gyerekhang,

Az a két hang fájón szívembe kap
Amint a siri csendet átthasítja —
Oh jaj! az én két szép gyermekem!
— Apánk, te jó apánk, nem jössz te vissza?!
S elfog maró, őrtört fájdalom,
Nem, nem lehet tovább a sírba lennem!
Hiszen az én két árva gyermekem,
Két angyalarcú lánykám sirat engem.

S a látományok egymást kergetik,
S lázól gyötört agyamra feltöltölnék —
... Látok ott lenn egy újú özeget,
Amint síromra forró könyvet bulat.
Szívbe fojtja némán banatát,
Mely hervasztja a rózsákat az arcon . . .
Oh, én imádozt, drága hitvesem!
Nem, nem lehet a sírba megmaradnom!

S megint új kép tárul szemem elé —
Lelkem kis otthonomba visszaróv . . .
Megborzadok, mi szörnyű változás,
Nemrégem itt, hej, más volt még az élet!
S agyamban rémes gondolat nyúl,
Bőség helyett most inséget találok?!
S hallom a bús anyának sóháját:
— Másképpen élt, mikor még élt apátok!

Elég . . . nem, nem . . . már nem bírom tovább
Szemlélni ezt a szivrepesztő képet!
Érzem, karomba újra visszatér
A tükörtől erő, az élet . . . élet . . .
S koporsóimnak fiait úgy döngötem,
Amíg ezer színtáncra nem reped szét,
S áltatórók rögös sírhantom . . .
Mert nékem élni, értékéni kell még!

S karomba zárom újra hitvesem,
S a két édes kicsit ölembé kapva,
Feleskölöm a pergő könyveket,
S derűs megint az égnek bojtaztja.

REGÉNY

SZEGÉNY EMBEREK.

(Foma Gorgyejev).

Irtta: GORKIJ MAXIM.

(74)

Jesov így beszélt egész nap s ócsároló szóval
köpdöste le ezeket az utált embereket. Beszéd-
nek haragos ereje Fomát is fölvilanyozta s harci
kedvre ösztönözte, ámbar nem értette meg egés-
zen azt, amit Jesov beszélt. Olykor a bizalmat-
lanság érzete támadt benne Jesov iránt s egy
ilyen pillanatban ösztönként meg is kérdezte:

— Nos . . . és ugyanazt meg mered mon-
dani az embereknek is?

— Minden alkalommal . . . Es minden vasár-
nap megirom az újságban . . . Fölolvassam?

Nem is várva Foma válaszára, néhány újság-
lapot tépett le a falról s miközben föl s alá sza-
ladgált a szobában, hangosan olvasott. Ordított,
nevetett, a fogait csikorgatta, mint a veszett eb,
amelyet lánora kötöttek. Annékkül, hogy barátja
cikkének mondatait megértette volna, érezte Foma,
hogy bátorság van bennük, hogy dühös guny,
szenvédeyes harag sugárzik belőlük s ez úgy
hatott rá, mint egy forró gőzfürdő.

— Nagyon ügyes — kiáltotta, mikor egy-
egy mondatot megértett. Nagyon jó.

Egymásután kellett végig hallgatnia az is-
mert kereskedők és előkelő polgárok neveit, akiket
Jesov vakmerően és élesen ócsárolt, vagy alá-
zatosan egy-egy tüszurással sebzett meg.

Foma teiszése, örömtől sugárzó arca s izga-
tott pillantása még jobban tüzeltek Jesovot, aki
most már egyre hangosabban ordított, míg végre
kimerülten rogyott a divánra, majd meg Fomá-
hoz rohant újból.

— No, most olvass rólam! — kiáltotta Foma,
aki nem tudott betelni a gyönyörűséggel.

Idő előtt nem vágyom már pihenni;
Bár minden inam foszlányra szakad szét,
Roskadjak össze bár, munkára fel!
Mert énnekem meghalni nem szabad még.

Kőrös Mihály.

Pusztuló remekek.

„Ültünk Babylon vizénél és sirtunk . . .” Ezt
rámondhatjuk a civilizált világra is, mely midőn a
Campanile összerogyott, sirt és kesergett a romok
földön. Mint mikor egy nagy ember belelérad a nagy-
ságába s összeroskad, erőtlenné. Nem bucsuzodik,
csak itt hagy bennünket váratlanul. Mert megválni az
élettől nem nehéz. Csak a bucsuzás, — ez a fájdalmas
és nehéz. Bucsuzás attól a part emberi szívét, mely
bennünket életutunkon körülfogott, s a természetétől,
melybe akkor is szerekesek voltunk, mikor női
szívben eselődünk, mely akkor is megvigasztalt,
mikor szívünket tagyasztó hideg, s keserűség pán-
céozta körül. Bizonny jól mondta a magyar pap: por
és hamu vagyunk . . . Elmulunk, valamint elmulik
minden, ami földön való. De nem azért, hogy az el-
mulás után sírás és kietlen pusztaság támadjon,
hanem hogy pusztulás árán újra előbuggyanjon,
diadalmaskodva e dörzsjön az Élet. Mert e két
rossz patás: Ha ál és Élet, csak ideig-óráig győ-
zedelmeskednek egymás fölött. Egyik a másik
nyomában jár, s úgy látszik, megmáshíthatlan vég-
zetük az isteni törvény: vetnek és aratnak. Ez a föld
nem egyéb, mint emberi lelkek álomáshelye. Egyik
éppen hogy kiszáll, öt-tíz percre, s aztán tovább fut.
Ki tudja, merre . . . A másik itt marad, letelepszik.
S ez a jövés-menés analogia áttehető mindenre.
Napsütés után árnyék jön, zseni után epigon. Kul-
turák mennek, kulturák jönnek. Mi nagyra vagyunk
mai kulturákkal. De ne higgyük, hogy ez a föld tör-
ténében egyedül, ami nagyszerű, s a többi mind
primitív és kicsinyes volt. Menjünk csak napkelet
felé, s álljunk meg a Nilus völgyénél. Hallgassuk
meg az egyiptomi ember beszédét, amely visszaemlé-
kezés a csodás múltra. Assunk csak jó mélyen a föld
alá, s ime azt látjuk, hogy kincsek bujnak elő onnan.
Dokumentumok, amelyek egy megholt világról beszél-
nek, ahol pezsgő kulturális élet folyt. Vissza tudjuk
konstruálni belőlük, hogy milyen volt az akkori
ember otthon, az államban, a templomban. Hogy
milyen volt életfelfogása, szívbéli érzése. S ez a
fogyatékos experimentum azt mutatja, hogy ezek az
emberek nem voltak náunknál alsóbbrendűbbek.
Rokonlelkűek . . . Ezre évekkel ezelőtt . . .

A letűnt kulturákon: egyiptomi, asszír görög,
római kulturák vállain épült a miénk. Ma egy grá-
dussal feljebb vagyunk, de ez nem történelmet volna
meg nélkülök. Minden kor a kultúra szekerét huzza,
még esésében is. Szükséges, hogy ez a szekér sárba
kerüljön s az utasélen megrekedjen. Mert ekkor min-

dig jön valaki, aki megmarkolja a rudat s kizökkenti
a sárból s minél nagyobbát ránt rajta, annál előbb
jutunk a cél felé. Hogy ez a cél micsoda s tulajdon-
képp hol van, — nem tudjuk. Csupán homályos sejté-
tése, neszelő érzése él bennünk, hogy mennünk kell
előre, valamire . . . Így kergetik egymást emberek
és korok, hogy közelebb férközhessenek ahhoz, mit a
bölcsök úgy hívnak: boldogság, jólételesedés.

Minden rom látásra összeszorul az ember szíve.
Az összeomlott erőt, az eltűnt életet, kárba ment
munkát siratja. Akárha embertársát, rokonlelkét látja
kiterítve, akárha egy emberi munka, egy emlék sem-
mislül meg szeme előtt. A Campanile földön is nem
azért támadtak sírások, mintha az egy pótolhatlan
műtörténelmi veszteség lett volna. A Campanile év-
százados munkájában egy régi romantikus kor élt.
Ugy állt ez a torony a Piazzettán, mint egy hatalmas
mutatóuj, mely visszamutat a dogék korára. Ha a
velencei olasz ránkézt, elélede szegénységét, s büsz-
kévé, gazdaggá tette szívét a mult. Nemzedékek szí-
vébe nőtt ez a torony, s minél tovább távolodott
alkotói korától, annál több pietás ölelte körül. S mikor
végigterült a földön, az olasz nép úgy siratta, mintha
egy itt maradt, régi, igen-igen öreg, büszke doge
ravatalánál állana. Nem a nagy, égbemeredő kötöme-
get sajnálták, hanem a mögötte rejlő embert, a mö-
götte rejlő kort. Azt, aminek e torony szimbóluma
volt: a ragyogó mult, a dicsőséges Velence egy
relikviáját.

Ugy véve a dolgot, amint van: ez a torony is,
va, amint minden más műemlék azért dül össze, mert
magára hagyják. Nem vizsgálják, vajjon beteg-e, s
megállapítván a diagnózist, nem adnak neki orvosi
masszázs, szóval: nem restaurálják. Ez a könnyelmű-
ség nemcsak az olaszok büne, hanem más nációké
is. De az olaszok mindenesetre legbünbösebbek. Nagyra
vannak műremekeikkel, de elmennek mellette, a nél-
kül, hogy megvizsgálnák: vajjon nincs-e szükségük
egy kis támogatásra, erősítésre? Szegénységükben
még erről is megfeledkeznek. Pedig éppen ezt nem
volna szabad tenniük. Mert hisz legyen bár Osz-
országnak egyik évben bármily rossz a termelése, kis-
főrgalmu kivitele, — azért idegenek mindig fognak
jönni, a műremekek miatt. Mert ezek a remekek
ugyan mind az olasz geniusz dicsőségei, de egyuttal
az emberiség közös kincsei. Látásukra mindenúnen
egyesberegének a népek, tanuiván és megcsodál-
ván a latin iaj alkotta szépet. Most persze idez-
nek az olaszok s egyre-másra vizsgálják műemlékei-
ket. Veronában, Rómában, Pizában, Trevisóban stb.,
mind azt látták, hogy jó lesz sietni a restaurálással,
mert ami késik, az nem mulik: valamelyik szép napon
egyre-másra bedűlnék ezek a ma még szépségükben
büszkélkedő épületek.

Az embert ugyan túlélik monumentális alkotásai,
de semmi emberi nem tart örökké. Az idő s az
emberi barbarizmus a legszebb gót épületet megron-

kereskedő kicsapongása nem más, mint az állat
forradalma. Persze, hogy ez úgy baj. De még
százszorta nagyobb baj, ha ez az állat egy kis
értelmet is hord magában az erején kívül! Higy-
jék el, akkor sem fog megriadnia attól, hogy
botrányokat rendezzen, s ezek a botrányok már
történelmi eseményszámba fognak menni.

Isten mentse meg bennünket ilyen esemé-
nyektől. Mert ezek hatalmi törekvésekből fog-
nak előállni, az lesz a céljuk, hogy mindenha-
tótá tegyék a kereskedőt, s a kereskedő céljuk
elérésében nem fognak válogatni az eszközökben.

— Nos, mit gondolsz? Mi a véleményed?
Kérdezte Jesov, mikor végig olvasta a cikket s
félre lökte.

— Nem értem a végét — felelte Foma. De
amit az erőről mondasz, az igaz. Mire fordítsam
az erőmet, ha egyszer senki sem akarja igénybe
venni! Rablókkal kellene verekednem, vagy
rablótá kellene lennem . . . vagy valami nagy
dologt kellene művelnem. Ezt pedig nem tudja
az ember. A mellett a börzére is járjon az ember
s iparkodjék, hogy egypár rubelt szerezzen. Es
mire kell mindez? Minden időközön át ilyen marad
az élet?

Hát miféle élet az, mikor mindenki jajgat s
mindenki szűknek érzi a világot? Hisz az életet
egy kellene berendezni, hogy kellemes legyen az
embereknek. Ha szűknek bizonyul a világ, ki
kell bővítenem, hogy több helyem legyen benne.
Le kell tehát rombolnunk az életet s újra kell
építenünk. De hogyan? Ez éppen a bökkenő.
Mit kell tenni, hogy az élet szabadabb legyen?
Nem értem s ez a végső kérdésem.

— Igen, — mondta Jesov. — Tehát ennyire
jutottál. Rendben van, öreg! Tanulnod kellene!
Hát szoktál-e olvasni? Szeretsz olvasni?

— Nem, nem szeretek . . . nem is olvasok.
— Azért nem szeretsz, mert nem olvasol.

(Folytatása következik.)

gálják, hogy csak rom marad belőle, melyet benő a fű s megpihen rajta a vándor. Erre: — az elmúlásra van szánya minden, amit emberkéz alkotott. Kétezer esztendővel ezelőtt Hellas és Róma minden piacán gyönyörű oszlopsorok, gyönyörű szobrok díszeltek. Ki hitte volna akkor, hogy ezekből az utánzóhatlan szobrokból mai napra alig marad egy-kettő? Hogy amiről a görög ember csak a mese hangján beszélt fiának: Phidias Zeusz-szobra, éppugy megsemmisül, mint a legközönségesebb pergamonai kőfaragó munkája? Hogy a nagy görög irodalom tragédiáiból, a görög zenéből másfél ezredév múltán, éppen hogy véletlenül megtalálnak valami keveset? Hogy a Zeuszis alkotta híres testményt ma csak a meséből ismerjük? Mindezt senki sem hitte volna a názáreti születése előtt, s azt gondolták, hogy sorsuk az örökkévalóság. Valamint mi is azt hisszük ma, hogy épületeink, piktúránk, zenénk, irodalmunk az örök megmaradás, az utókor számára készült. Nem. Minden művészet a Jelen művészete. Minden kornak megvan az a sajátos esztétikai élvezete, művészeti fel fogása, ami sem az előtte, sem az utána következő korban nincs meg. Műalkotásnál nem kell sem a múlt, sem a jövőre gondolni. Csak egyedül és pusztán a jelenre. Azért hát minden igazán nagy művész korának kifejezője. Ők mikor teremtenek, nem az áll előttük, hogy a jövőnek alkossanak. Egyszerűen: alkotnak, lelkük sugallatát követve. S a kor rájuk talál, bárhol is rejtőznek, elkülönítve, elvonulva embertársaitól. Hogy nem egy zsenit, például Svedenborg, Balsac, Millet, vagy ma Klingert korának nagy tömege nem ért meg, ezt csak az bizonyítja, hogy ők töltötték és előtűnik állanak a tömegnek.

Az utókor csak a remeket őrzi s csak arra ügyel, ami a legbecesebb. Nem maradhat tenn minden emberi mű, mert nincs is hely számára. A jelenkor is akar érvényesülni, s ki akarja magát fejleszteni. Joga van hozzá, s egyben ez kötelessége is. S ezért tartjuk fontosnak, hogy a Campanile jólépjűn. Nem azért, mint Carducci mondott, hogy tudnillik sérti a Szent Márk-tér szimmetriáját, hanem azért, mert ehhez nincs jogunk. Ha összeomlott, hát úgy jól van. Maradjon fenn a műtörténelemben. Becsüljön is meg minden műremeket, valahány ránk maradt. Letűnt kor emberei élnek bennük, az ő vallomásuk minden részlet, melyből létrejött az egész. Ami szépség rajtuk van, élvezzük, de világról se akarjuk — utánozni. Mi csak maradunk magunknál, s ha arról van szó, hogy kifejezzük magunkat, tegyük ezt olyan formában, mely belőlünk s a korból kel életre.

Dömötör István.

† Egy életrevaló novellista. Kjelland, a norvég novellista a költői dicsőség mellett még a kormányelölők jóvedelmező állásnak is örvendezhet. Mikor Kjelland, aki a nyolcvanas években finom novellistaként tanulóival és vázlatával a nyilvánosság elé lépett és írói küzdelmei között kiadó után svárgott, akkor elhatározta, hogy valami jóvedelmezőbb mesterség után lát. Eppen akkor megüresedett Stavanger tengerparti városkában a polgármesteri állás. Gondolt egyet Kjelland és benyújtotta a kérvényt és rövid idő múlva meg is hívták az állásra, amelyben hamarosan egész sereg hasznos helyi reformot hozott be. De ámbár dicsőséget és pénzt is szerzett, mégis magasabbra tört a közigazgatási pályán. Csakhamar olyamodott kormányzó állásra, amely a nordsjeldi tartományi kerületben üresedett meg. Némely lap még miniszterséget is jósol az életrevaló novellistának.

† Egy örökség és körülmenyel. Az automobilon Franciaországban szerencsétlenül járt Charles Fair new-yorki milliomos végrendelete érdekes megjelölést idézett elő. A sérülések következtében felesége is meghalt, mire a házaspár ötmilliónyi vagyonra a férfit és az asszony rokonaira szállt. Fair rokonai, Vanderbilt és Veloichné általános meglepetésére lemondtak az örökség reájuk eső részéről, aminek az a magyarázata, hogy nem akartak pörösködni Fairné épenséggel nem előkelő származású rokonával s így újból szellemi élet egy részét elidegenítették, mely a büszke milliomos familia becsületét közvetlenül érinti. Az elhunyt Charles Fair ugyanis, mielőtt meghalt, nagyon léha és iszákos legény volt s egy san-franciskói kétesbíró ház tulajdonosnőjének udvarolt. Miss Maud Nelson, ez a kétesbíró hölgy egy san-franciskói kocsisnak volt gyermeke, de oly pompásan dirigálta üzletét, hogy 300.000 dollárnyi vagyont szerzett. De a vagyonzhoz tisztességes nevet és társadalmi állást is akart szerezni s ezért meghódította az ifjú Fairt, aki dusszagú s előkelő new-yorki családából származott. Egy éjszakai bakbanalia után a miss kocsira ültette a részeg ifjút s az anyakönyvvizetői hivatalba, majd a vallandi templomba

hajtattott vele, ahol megesküdtek. Az amerikai milliomos és szenátor fia esküvőjén egy kocsis és egy szolgáló volt a tanu, a nagyvilág csak pár hét múlva értesült a Fair-familia gyalázatáról. Az öreg Fair hírtelen megütötte a guta s mielőtt elzúlltót fiát kitagadhatta volna, meghalt.

† Vasuti pályák pörmentesítése. Eddig csak a kerékpárosok és automobilisták petroleumozták az utakat a por elenyésztetésére, most ugyanezt teszik a vasutak az Egyesült-Államokban. A „Railroad Gazette” írja, hogy az Atchinson-Topeka-Santa-Fé vasút petroleumot használ a por eltüntetésére arizonai és kaliforniai vonalrészeken, melyeknek kiterjedése mintegy 960 kilométer. Az arizonai és kaliforniai vonalak mentén, különösen a San-Joachim völgyben a talaj nem egyéb homoknál és sárnál, minek következtében az utazás ezeken a vidékeken, különösen a nyár idején, nem a legkellemesebb dolgok közé tartozik. A Santa-Fé vasutársaság néhány évvel ezelőtt kezdett kísérletezni a petroleummal nehány vonalán. Mintán az eredmények kielégítőek voltak, a petroleumozást most már csaknem az egész hálózatot alkalmazzák. Kilométerenként huszonöt barrel vagyis 1060 gallon petroleumra van szükség. A költségek kilométerenként harmincnégy koronára rugnak és egyszerű petroleumozás egy egész évrre elegendő.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Az Országos Iparegyesületnek végrehajtó bizottsága Matkovics Sándor elnöklele alatt legutóbb tartott ülésében Gelleri Mór igazgató beszámolt a nagybeszerési kiállítás juryjében végzett előnki szerepléséről, a bizottság aztán foglalkozott azzal a pánaszsal, hogy a Kisbirtokosok Országos Földmívelőintézete az új palotája külföldi gránitanyag pénzszekrényeket szerzett be és a páncélszobát is külföldi cégekkel építette. A bizottság a panaszt az egyesület hivatalos lapjában, a Magyar Iparban ismerteti meg. Tudomásul vette a bizottság a budapesti áru-és értéktörzse ábrát, melyben az egyesület kérdésére tudatja, hogy az új törzseépület kizárólag magyar iparosok munkája lesz.

Tanulmányot. Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a német bor-és kiviteli vámkézelés tanulmányozására kiküldötte dr. Ludwig János közigazgatási bírósági ny. másodelőnököt Krausky Lajos fővegyész kíséretében.

Gazdasági kiállítás. Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület szeptember 30-án Székelyudvarhelyen üsző- és evvel kapcsolatosan gazdasági gépkiallást rendez. Kiallíthatnak udvarhelymegyei nagy és kistenyésztők 1-3 éves magyar erdélyi lajta üszőket. Az ötven holdon felüli birtokokat díszköveléssel, a kisebb birtokokat pénzdíjjal is jutalmazzák. A bejelentéseket Hlatky Miklós gazdasági egyleti titkárnál kell teljesíteni. A gépek beküldésének határideje szeptember 20-ika.

Fixizoképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Müller J. kalapkereskedő Budapest, Plutz Endre kereskedő Gyergyó-Szárhegy, Berger Lajos kereskedő Nagytárad, Pinter Jenő kereskedő Nagy-Káta, Kmoskó Miklósné, Szegfy Margit szabókéllék-kereskedő Budapest (Váciutca 20.), Fried Armin kereskedő Nyírbátor.

Hajózás. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a postahajók Passau-Linz-Bécs-Pozsony-Budapest között naponta közlekednek és a Duna mentén a legkényelmesebb és legolcsóbb utazási alkalmat nyújtják. Az egyesített körutazási forgalom vasuti menetszélvényei a párhuzamosan menő hajóvonal használatára is jogosítanak. Szeptember 1-től kezdve a Linz-Bécsi postagözös Linzből már reggel 8 órakor és a bécs-pozsonyi helyihajó Bécsből (Weissgärber) már délután 4 órakor indul lefelé. A társaság ezenkívül közli, hogy Cetelea állomását az alacsonyabb vizállás miatt egyelőre a személy-, podgyász- és gyorsáru-forgalom részére beszűntette.

Szesszárak. A kontingens nyersszesz ára Budapesten pénzben 39,- korona, áruban 39.60 korona. — Bécsben a kontingentál készáru 40,- korona pénzben, 40.40 korona áruban.

Borjувásár. 1902. évi szeptember hó 12-én. (A budapesti marhavásártól vásár-pénztár részvénységi társaságtól.) Felhajtás: Beloldi élő borju 616 drb, leoldi borju — db, bécsi borju — db, — db, növendékmárha 53 darab, bárány élő — darab, leoldi bárány — darab, Arjegyzések. — Beloldi élő borju I. rendű 88—100 l-ig, kivétel — II. rendű élő borjúkért 74—86 l-ig, I. kilonkint, leoldi borju I. r. — l-ig, II. r. — l-ig, l-ig, I-ig, kivétel I. kilonkint leonvas nélkül. Rugott borjúkért 46—60 l-ig. Növendékmárha — l-ig, l-ig, l. r. — l-ig, középminőségű — l-ig, alarendelt — l-ig, I. kilonkint. Bárány élő — db, leoldi bárány — K. kivételesen ár — k-ig páronkint. — Az irányzat szilárd, az árak változatlanok maradtak. Sertés-konjувásár. (A székesújarosi sertés-vásár és közvagonid intézősége.) Szeptember 12-én. Főhajtás: Zsirsertés, úgy mint öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab,

fatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husserítés ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 140—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 978 darab. Előző napi maradvány 228 darab, összesen 1206 darab. Eladott 1110 darab. Maradvány 96 darab. A vásár irányzata élénk. — Következő árak jegyzetelték: Zsirsertés: Öreg I. rendű 350 kilogramm felül 84—86 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm — fillérig, kanló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 200 kilogramm felül 90—96 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 88—88 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 81—86 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husserítés: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig, kilogrammonkint, élőszulban.

A budapesti gabonatörzse.

Budapest, szeptember 12.

Szilárd irányzat mellett 40,000 métermáza buza került a forgalomba, elsőminőségű áru 5—10, középminőségű 5 fillérrel magasabb árakon. Zárhat felé nyugodtabb volt az irányzat.

Rozsban tartott árak voltak. Zabban nem változtak az árak. Tengeriben szilárd irányzat mellett 5 fillérrel emelkedtek az árak.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 800 mm. 82 k. 7 K. 75 l.; 100 mm. 83 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 82 k. 7 K. 60 l., 600 mm. 82 k. 7 K. 75 l., 100 mm. 82 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 82 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 82 k. 7 K. 50 l., 800 mm. 82 k. 7 K. 55 l., 200 mm. 82 k. 7 K. 75 l., 1800 mm. 81 k. 7 K. 60 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 7 K. 47 1/2 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 1000 mm. 81 k. 7 K. 47 1/2 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 500 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 200 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 2000 mm. 81 k. 7 K. 55 l., 1000 mm. 81 k. 7 K. 55 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 50 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 35 l. üszkös, 300 mm. 81 k. 7 K. 37 1/2 l., 600 mm. 81 k. 7 K. 40 l., 500 mm. 81 k. 7 K. 40 l., 1000 mm. 81 k. 7 K. 40 l., 500 mm. 80 k. 7 K. 40 l., 200 mm. 80 k. 7 K. 40 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 35 l. felső, 100 mm. 80 k. 7 K. 32 1/2 f. keverékes.

Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 7 K. 15 l., 100 mm. 80 k. 7 K. 85 f. sárga, 100 mm. 50 k. 7 K. 15 f. keverékes, 200 mm. 80 k. 7 K. 20 l., 200 mm. 80 k. 7 K. 07 1/2 f. sárga, 200 mm. 80 k. 7 K. 22 1/2 f. felső, 400 mm. 79 k. 7 K. 25 l., 100 mm. 79 k. 80 l., 100 mm. 79 k. 7 K. — f. felső, sárga, 100 mm. 79 k. 79 l., 6 K. 90 f. felső, sárga, keverékes, 100 mm. 79 k. 6 K. 75 f. üszkös.

Féjarmegyei: 500 mm. 80 k. 7 K. 15 l., 500 mm. 77 k. 7 K. 15 l., 200 mm. 79 k. 7 K. 15 l., 300 mm. 78 k. 7 K. 05 l.

Pestmegyei: 200 mm. 80 k. 7 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 20 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 25 l. sárga, 100 mm. 80 k. 7 K. 07 1/2 f. keverékes, 100 mm. 79 k. 7 K. 25 l., 100 mm. 81 k. 7 K. 25 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 15 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 20 l., 100 mm. 79 k. 7 K. 10 l. sárga, 600 mm. 79 k. 7 K. 15 l., 300 mm. 79 k. 7 K. — f. sárga, 200 mm. 78 k. 6 K. 95 l. sárga, keverékes, 200 mm. 78 k. 6 K. 95 l. sárga, 200 mm. 77 k. 7 K. 25 l.

Dunajóvári: 1950 mm. 78 k. 7 K. 10 f. Bácska: 300 mm. 77 k. 7 K. 30 l., 200 mm. 79 k. 7 K. 35 l., 1690 mm. 77 k. 7 K. 25 l.

T. becsi: 2000 mm. 79 k. 7 K. 15 l. Besztercei: 3000 mm. 78 k. 7 K. — l.

Mind három hónapra.

Ros: 900 mm. 6 K. 17 1/2 f. par. 400 mm. 6 K. 10 f. par. 200 mm. 6 K. 05 f. par. 200 mm. 6 K. — l. Zab: 100 mm. 5 K. 80 l., 100 mm. 5 K. 75 l., 100 mm. 5 K. 65 l., 300 mm. 5 K. 57 1/2 f. Árpa: 500 mm. 5 K. 32 1/2 f. ab Déli Vasut. Tengeri: 2000 mm. 5 K. 55 l., 2700 mm. 5 K. 47 1/2 l.

Készpénzesítés mellett. Tegnap délután eladott: Pádei: 4000 mm. 79 k. 7 K. 07 1/2 l.

Ö-kamassai: 5000 mm. 78 k. 7 K. 05 l. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzse s-ökassai szerint készpénzben 50 kilogrammonkint. — A minőség hektoliterenkint és

Típus	Mennyiség	Kilogramm ár		Kilogramm ár	
		Kiló	100 kg	Kiló	100 kg
Tiszavideki	uj	76	0,-	0,-	7,15
		77	0,-	0,-	7,25
		78	7,06	7,25	—
		79	7,06	7,30	—
Féjarmegyei		76	0,-	0,-	7,10
		77	0,-	0,-	7,20
		78	6,95	7,20	—
		79	7,06	7,20	—
Pestmegyei		76	0,-	0,-	7,05
		77	0,-	0,-	7,15
		78	6,90	7,10	—
		79	6,95	7,10	—
Bácska		76	6,80	6,90	7,05
		77	6,85	6,90	—
		78	6,85	7,10	—
		79	6,95	7,10	—
Bisztercei		76	6,85	7,05	0,-
		77	6,90	7,15	—
		78	7,00	7,20	—
		79	7,05	7,25	—

Table with columns: Zsely gabonamennyiség, Kilo, and various sub-categories like Kása, Arpa, Zab, Tengeri, Répce, Kósa.

A határőrség letyományai a következő kötések

Table listing various goods and their prices, including Októberi buza 1902, Áprilisi buza 1903, etc.

Déli egy órák a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table listing prices for various goods like Októberi buza 1902, Áprilisi buza 1903, etc.

Délután fél 5 órakor zárult:

Table listing prices for various goods like Buza októberre 1902, Áprilisi buza 1903, etc.

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde üzleteléstől folyt le és ennek következtében az értékek árfolyamai csökkentek és bányadi hagiattal zárultak.

Valuta és érváltozó változatlan. Eltőzsde. Osztrák hitelrészvény 692.—694.—, Magyar hitelrészvény 736.—, Államvasút részvény 719.75—722.25, Déli vasút 80.25, Koronajáradék 95.17—98.25 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajáradék 98.15—98.25 százalék. Magyar Hitelbank részvény 735.—736.50, Jelzálogbank részvény 490.75—481.50, Leszámlítóbank részvény 465.—, Osztrák hitelrészvény 691.50—692.25, Kőbányai Gőstéggyárgy részvény 646.—669.—, Rimamurányi vasmű-részvény 500.—501.—, Közúti Vaspályarészvény 629.—630.—, Városi villamosvasút részvény 333.—334.—, Déli vasút részvény 81.—82.—, Államvasuti részvény 719.50—720.50 korona.

A 4 órai zárlatok maradt: Osztrák hitelrészvény 692.25, Magyar hitelrészvény 735.—, Leszámlítóbank részvény 465.—, Rimamurányi vasmű részvény 500.—, Osztrák-Magyar államvasút részvény 720.50, Közúti vasút részvény 630.—, Villamos vasút részvény 333.— korona.

A budapesti terménnytőzsde.

A terménnyüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árfolyamokat állapította meg:

Jegyzékek: Heremag: lucerna magyar —, korona, vörös aprószemű —, korona, vörös erdőlyi —, korona, vörös bányági —, korona, közepesemű —, korona, nagysemű —, korona, Disznóssír: budapesti 72.—72.50 korona, vidéki —, korona. Táblaszalonna: légszárazított vidéki —, korona, városi 4 darabos 61.50—62.—, korona, 3 darabos 68.—68.50 korona, lisztölt —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.—11.25 korona, 120 darabos —, korona, 100 darabos 14.50—14.75 korona, 85 darabos 19.—19.50 korona, azonnali szállítóra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.25—10.50 korona, 100 darabos 14.25—14.50 korona, 85 darabos 18.50—19.—, korona, Szilvai: slávoniai 15.75—16.—, korona, szerbiai 14.—14.50 korona, azonnali való szállítóra.

A bécsi gabonátőzsde.

Bécs, szeptember 12. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A budapesti tőzsdén beállott újabb javulást, valamint a külföldi piacok szilárd magatartása némi vásárlási kedvet idézett elő az itteni tőzsdén, különösen búzában és mivel a tulajdonosok olyton tartózkodó magatartást tanúsítottak, tehát az irányzat e cikken szilárdult. Rozs elsődrendű minőségben 5 fillér heti javulást tüntetett fel, közepes minőségben pedig a multheti áron tartott volt. Zab hasonlóképpen tartott, tengeri ismét 5 fillérrel emelkedett, árpában a legnagyobb oszond volt, irányzata lanya. A szilárdabb külföldi jelentések a határidőpiacon sem idéztek elő nagyobb tevékenységet, az üzlet egészen csendes volt. Buza az időközben elért emelkedést 1 fillér hiján elvesztette, rozs és egy árnyalattal gyön-

gében zárult, mint tegnap este. Zab nem változott, tengeri valamivel szilárdabb árpa 5 fillérnyi javulással tartott. Jegyzetelt: buza őszre 7.06—7.08 rozs őszre 6.34—6.38, zab őszre 5.76, tengeri szeptember-októberre 5.77, buza tavaszra 7.34—7.35, rozs tavaszra 6.54—6.55, repce augusztus-szeptemberre 10.05—10.75 korona.

Zárlatok buza üzletelen és változatlan. Jegyzetelt: rozs őszre 6.34 zab őszre 5.78, tengeri szeptember-októberre 5.78—5.80 K.

A bécsi értéktőzsde.

Az eltőzsdén lanya volt az irányzat. A déli tőzsdén változatlanul gyöngye volt az irányzat.

Zárlatok kedveltség uralkodott.

Bécs, szeptember 12. (Magyar értékek számlata.) 4% os aranyjáradék 120.5. líszaz és szegedi kölcsön sorsjegye 163.—, Magyar vasúti kölcsön ezüstben —, Magyar keleti vasúti állami kötvény —, Magyar részamítoló- és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasműrészvény 500.50, Magyar koronajáradék 98.20, 4% os Magyar tődénem. kötvény 97.80, Magyar hitelbank részvény 732.—, Magyar nyeregményi kölcsön sorsjegye 205.25. Kassa-oderbergi vasúti részvény —, Magyar keres. bank —, Magyar kuripar 1330.

Bécs, szeptember 12. (Osztrák értékek számlata.) 4% os papírjáradék 101.15, 4% os osztr. aranyjáradék 121.45, 1890-os sorsjegye 152.25, Osztrák hitelrészvény 428.—, Angol-osztrák bank —, Német bankjegye —, 459.10, Osztrák-magyar bank 1682, Déli vasút 30.50, Dunagőzmozgási részvény 935.—, Dohányrészvény 310.50, Császári és királyi arany 11.35, Német bankváltók 117.05, 4% os osztr. érési járadék 101.—, Osztrák koronajáradék 100.20, 1864-ik sorsjegye 251.—, Osztrák hitelintézet részvény 691.50, Unionbank 546.—, Osztrák Länderbank 428.—, Osztrák-magyar Államvasút 720.—, Elbavölgyi vasút 471.—, Alpesi bányarészvény 378.50, 20 irank. arany 194.6, Londoni váltóár 239.70, Bécsi Iramway Litt B. —, Bécsi Iramway Litt A. —, Lapót kőhi —, Az irányzat nyomott.

Bécs, szeptember 12. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 691.75, Magyar hitelrészvény 733.—, Angol-Osztrák bank 279.—, Bécs bankjegyet 459.00, Union bank 279.50, Länderbank 426.50, Osztrák-magyar államvasút részvény 520.50, Déli vasút 80.50, Elbavölgyi vasút 470.—, Északnyugati vasút részvény —, Dohányrészvény 311.—, Rimamurányi vasút 501.—, Alpesi bányarészvény 379.—, Májusi járadék 101.15 Magyar korona járadék 98.20, 10rök sorsjegyek 116.—, Német birodalmi márká 117.06—117.08, Napoleon'd'or —, Nyugodt.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, szeptember 12. (Tiszai tudósítás.) A tegnapi külföldi tőzsdék kedvezőtlen hangulatától elkedvetlenedve, a spekuláció realizációkhoz látott, mire az utóbbi időben keresett papírok hanyatlottak. Különösen Kanada-Pacifik-részvények hanyatlottak New-Yorkra és közértesrészvények, ugyiszintén bankértékek. Járadékok tartották magukat. A második órában sem javult az irányzat és a forgalom renyhé volt. Zárlat felé kissé javult a hangulat. Magánkamattal 2% o.

Berlin, szeptember 12. (Zárlati.) 4% os papírjáradék —, 4% os osztrák aranyjáradék 103.60, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajáradék 99.—, Osztrák-magyar államvasút 154.60, Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóár 85.35, Magyar vasúti beruházási kölcsön —, Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 187.90, Altáinai villamosági Edison 171.80, Geisenkirchem 172.—, Laura-kőhő 201.—, 4% os osztr. érési járadék 101.75, 4% os magyar aranyjáradék —, Osztrák hitelrészvény 217.90, Déli vasút 20.75, Károlyi Lajos vasút —, Orosz bankjegyek 216.35, 4% os u. orosz kölcsön 97.10, 10rök dohányrészvény —, Olasz járadék 103.40, Magyar hitelbank —, Dynamit Trusi 172.80, Harpeni 166.30. Az irányzat gyenge.

Berlin, szeptember 12. (A luoapesti Napló tudósítójának távlati.) Bécs forgalmak 4% os magyar aranyjáradék —, Magyar koronajáradék 98.50, Osztrák hitelrészvény 218.25, Osztrák-magyar államvasút 154.50, Déli vasút 20.60, Északnyugati vasút 216.80, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy középszín —, Buschtienradi —, Orosz bankjegy —, (Ultimo) Lombard —.

Páris, szeptember 12. (Zárlati.) Osztrák-magyar államvasút —, 4% os osztrák aranyjáradék 105.10, Osztrák Länderbank —, 3% os francia járadék 101.42, Ottománbank 585.—, 3% os francia járadék 101.87, Alpesi bányarészvény —, Déli vasút —, 4% os magyar aranyjáradék 103.70, Párisi bankrészvény 1070, Olasz járadék 102.60, Francia lőerészt. járadék —, Osztrák lőerészt. részvény 1305.—, 10rök dohányrészvény 343.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, szeptember 12. (Zárlati.) 4% os papírjáradék 102.80, 4% os osztrák aranyjáradék 103.60, Magyar koronajáradék 98.60, Osztrák-magyar bank 116.25, Déli vasút 20.40, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóár 244.60, Bécsi bankjegyek 116.65, Villamos részvény 129.50, 3% os magyar aranykölcsön 87.85, 4% os osztr. érési járadék 102.70, 4% os magyar aranyjáradék 102.—, Osztrák hitelrészvény 217.80, Osztrák-magyar államvasút 154.50, Északnyugati vasút —, Bécsi váltóár 83.80, Párisi váltóár 811.83, Union bank —, Alpesi bányarészvény —, Az irányzat gyenge.

Frankfurt, szeptember 12. (A Budapesti Napló tudósítójának távlati.) Argyalozok januára. Bécs forgalmak Osztrák hitelrészvény 218.40, Német bank —, Disconto 188.10, Berini kereskedelmi bank 158.—, Geisenkirchemi —, Harpeni 167.—, Laura-kőhő —, Olasz járadék —, Az irányzat csendes.

Hamburg, szeptember 12. (Zárlati.) 4% os érési járadék 101.20, 1860. sorsjegye 153.30, Déli vasút 20.50, 4% os osztrák aranyjáradék 104.—, Osztrák hitelrészvény 218.—, Osztrák-magyar államvasút 154.25, Olasz járadék 103.30, 4% os magyar aranyjáradék 101.70. Az irányzat szilárdult.

Budapesti-kőbányai sertés-kereskedelmi oszarnok jelentése.

Szeptember 12. A sertésüzlet irányzata: kellemesebb. A) Sertés-keresked. dr.: L. A Magyar elsődrendű Oreg nehéz (páronkint 400 kilogramm feletti súlyban)

104—108 fillérig. Oreg közép (páronkint 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronkint 230 kilogramm feletti súlyban) 112—113 fillérig. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 111—112 fillérig. Fialat könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — II. Magyar szedeti: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronkint 320 kilogramm feletti súlyban) — fillérig. Közép (páronkint 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachi. Nehéz (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronkint 280 kilogramm feletti súlyban) 109—112 fillérig. Közép (páronkint 240—280 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillérig. Könnyű (páronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 104—108 fillérig.

Sertés-üzlet szám 1902, szept. 10. napján volt készlet 46.221 darab. — 1902, szept. 11. napján felhasználott 400 darab. — 1902, szept. 11. napján kiszállított 650 darab, 1902, szeptember 12. napjára maradt készletben 46.077 darab.

Napirend.

Naptdr. Szombat, szeptember 13. Római katolikus: Amat pk. — Protestans: Amat. — Görög-orosz: (augusztus 31.) B. A. övlet. — Zsidó: Elul 11. Ki These Sabb. — Nap két: 5 óra 19 percek. — Nyugsz: 5 óra 59 percek. — Hoid két: 3 óra 84 percek előtt. — Nyugsz: 12 óra 38 percek éjfel.

A miniszter nem joadnak. Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tero 9. sz.) délelőtt 9 óratól este 6 óráig. Belépődj 50 fillér.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 16. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig.

Mezőgazdasági Múzeum (Kerekesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-től 1 óráig. A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-től 1 óráig. Belépődj 1 korona.

Múzeum könyvtár d. e. 9—1 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig d. u. 3—8-ig.

Mentőegyesület helyiségei a Mark- és Sölyom-utca sarkán, reggel 8 óratól este 6-ig. Egyetemi füvészkert az Üllői-uton délelőtt 7 óratól 12 óráig és d. u. 2 óratól 7 óráig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr. V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelmiformterületgyűjtémeny, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városigeti ipart csarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, szeptember 12.

A levegőnyomás eloszlása lényegesen változott. A depresszió Anglia felől Svédországba vonult, minek következtében Közép-Európában a levegőnyomás jelentősen csökkent, a magas nyomás pedig Keleten tartózkodik. Déli és Kelet feléívelés az idő európaszerte enyhé, borult és esős volt, helyenként zivatarokkal. Hazánkban a hőmérséklet általában emelkedett és az ország északi, meg nyugati megyéiben előfordult zivatarok. Kihátda: Változóan felhős és meleg idő várható helyenkint — főleg északon, meg nyugaton — esővel vagy zivatarral, később hűsödés várható.

Vizállás.

Table with columns: Hely, Szept. 12. éjfel, Szept. 12. nappal, Szept. 13. éjfel, Szept. 13. nappal. Lists various locations like Danubius, Duna, Danubius, etc.

Budapesti malomépítéset és gépgyár. Podvinecz és Meisler BUDAPEST, Váci-ut 141. 1890 Gyárt. benzin- és gázmotorokat. szelvény vezénylvél, 2-30 loerög. — Meghízható képvitelék keresetnek.

Minden csak egyszeri beiktatás... nonpareille betűkből 4 fill. Vastagabb betűkből 8 fillér.

ANNONCÉZS

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal: József-körút 18. szám.

Levélbeli tudakozásra ingyen adunk felvilágosítást, csak a válasza szükséges bélyegzet kell mellékelni. Tudakozásokkal a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Apró hirdetéseket központi irodákban és eredeti nyugalom mellett megkövetelt díjakkal lehet feladni.

Breuer nővérek könyvtárára... Török-körút 44. szám alatt. Deutsch Miksa... Eckstein Bernát... Engelmann Márk...

Fischer J. D. hirdetői iroda... Goldberger A. V. hirdetői iroda... Goldner Jozsef... Goldgruber Mór...

Jambrikovits Kereseti-iroda... Kerber Rozalia... Leopold Gyula... Mosse Rudolf...

Mezei Antal... Nemettek A. J. újság-áruháza... Nagel Ottó... Rohonczy Hona...

Sikray Samu... Sopronyi V. könyvtárgyára... Szántó Mór... Schwarz József...

Schönwald Ferenc... Tenczer Gyula... Toldi Lajos... Zipser és König...

KERESLET. Teljessen Árva... Gazdatiszt állást... Dívatarusnő... Magyar-német levelező...

Képezdésznő... Országjáró... Képezdésznő... Országjáró...

Képezdésznő... Országjáró... Képezdésznő... Országjáró...

Géplő... fátalemeget, kárpótlást és cseleget a magyar gyorsírástól is bírja.

Ölcső eszemegző... 3 kilós kosarakban, 120 korona... Szécsi Ilona, Szilas-Balhas 2190

Társalkodónéknak... vagy háziasszonyoknak ajánljuk keresztény hitű, intelligens kisasszonyt.

Külfölbjárattal... előlagnas butorzozt szoba, fűrdőszobával, kiadó.

Varrni és szabni... tanít csak intelligens urkiszasszonyokat vagy díjazás mellett.

Képzésközlés... katonatiszteknek, hivatalnokoknak, ügyvezetőknek.

Privát kutató... (Elismert megbízhatóság) diszkrét eszű kutatókat.

Nevelő... okl. keresték 11 éves leánykákhoz, Magyar és német nyelvi.

Intelligens... 60 családú való uralk. ki a háztartás minden ágában jár.

A közeledő... vadászati és vadászati felhívás, vadászati irodákra figyelemre.

Intelligens... fiatal leány, ki magyarral, németül és szerbül beszél.

Gabonakereskedők... ügyfele. Egy 12-13 éves, 25 éves nővel fátalemeget, a ki 10 év óta gabonakereskedésben.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Székeny... öreg 72 éves család, ki már nem tud dolgozni, de jó pénzt keres.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Egy fiatal... nős kovács, iparjogi értelmű, aki mindenféle munkát tud csinálni.

Szálloda... Bleska egy jó logorúzó, városban, nagy szobákkal, igen előlagnas berendezésű.

Csemegeszőlő... szállás 3 kilós kosarakbanként bérmentve 1 ft 80 krtól.

Csemegeszőlő... önköltségek koraiban bérmentve 3 koronától szőlő Eicher Ltd.

Zugligetben... a villamos vasút mentén, szép főúton, tiszta lakás.

Cimbalom... pedálos, olcsó előadó. Kereseti-iroda 49. B. 13407

Intelligens... fiatal, keresztény leány pentarzonai vagy hasonló állásra ajánlkozik.

Fűszerkereskedés... a fővárosban, a főúton, szép üzlettel, nagy forgalommal.

Szép lakás... két szobás, új, nagy előlagnas, fűtés, víz, gáz.

Képezdésznő... ajánlkozik elemi vagy polgári iskolában járó növendékek tanítására.

Szabóné... kintőn garanciatul, ajánlja magát a fővárosban, a főúton.

Nagyvendég... a fővárosban, a főúton, szép előlagnas, nagy szobákkal.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Nászajándékok... vásárlásra ajánlunk Hegedűs Zsigmond lakás, díjazás.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

Üzletvevők és előadók... keresnek ügyfeleket, ajánljuk a fővárosban, a főúton.

A Kossuth-ünnepek rendezők... Most jelent meg GRAZSA György ismert írónk "Kossuth-ünnepek működése és halála" című leveles történelmi munkája.

Mielőtt... férfi, nő vagy gyermekruhát rendel vagy vesz, azelőtt meg kell nézni a készletet.

Butorvevők... a legérthetőbb, s az egész országban a legjobban hírtelnek örvendő.

Jobb családhoz... teljes ellátással elfogadjuk egy fiatal, intelligens, saját pénzeig.

Bétfeloldó állások... A Budapesti Hirdetés Közlöny (XV. évfolyan, kiadóhivatal).

Szolid árak... Mautner Henrik butorszállítási és beraktározási vállalat.

Hőviz... győgyfürdő októbertől 10 évre bérbeadó. Fischer Szidi, Lakos, Bégyicza.

Singer-varrógépek... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Gyönyörű szép... folyópart nyílt, különbejárattal, szép butorzozt szoba, azonnal kiadó.

Vidékiek... vagy helybéliek, kik hosszabb ideig tartózkodásukra szobát bérelni szeretnének.

Külfölbjárattal... előlagnas butorzozt, világos, tiszta és ferde szobák.

Kerékpár... egészen új, a gyararostól 2 évvel fiatalabb, angol veremnyep részletekkel.

Vendéglő... kávéházban, igen jóménetű, nagy előlagnas, nagy szobákkal.

Öndai izraelita hitközség... a fővárosban, a főúton, szép előlagnas, nagy szobákkal.

Rendezők és a nagy közönség... Most jelent meg GRAZSA György ismert írónk "Kossuth-ünnepek működése és halála" című leveles történelmi munkája.

Kossuth Lajos életem működése és halála... című leveles történelmi munkája a fővárosban, a főúton.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Egyedül és kizárólag csak BLUZ.

árúházban... Zoltán Deszék Király-utca 32. kaphatók és a legújabbak.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Butor... a legelőször árakkal, először díjazással, először szállításal.

Nyomatott a "Patria" irodalmi vállalat és nyomdai részvételű társaság körirógépén, Budapest, IX. Öli-ut. 25.